ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1891 — ΕΤΟΣ Η' — ΑΡΙΘ. 37

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ δρ. 10.—Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 12.—Ρωσ. ρούβλ. 5

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μυστρᾶ ἐπιγραφαὶ καὶ χρυσόβουλα, ὑπὸ Κ. Γ. Ζησίου.
Φιλαδέλφιος ποιητικὸς διαγωνισμός. Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀθηνῶν, ὑπὸ Ἴμδ.
Ὁ κόμης Νούλην. Ἐκ τῶν τοῦ Πούσκιν. Ἔμμετρος παράφρασις, ὑπὸ Α. Γ. Κωνσταντινίδου.
Ὁ ποταμὸς Χώδσων. Ἀμερικανικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Γ. Δ. Κ.
Ὁ Φασουλῆς φιλόσοφος, ὑπὸ Γ. Σουρῆ. Ἀπόσπασμα.
Οὐίλλιαμ Μόρρις, σκιαγραφία. Μετάφρ. Γ. Ε. Μέξη.
Ἐκείνη (ἣ τις πρέπει νὰ ὑπακούηται), μυθιστορία RIDER HAGGARD. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ, ὑπὸ Α. Ἀμπάτη. (Συνέχεια).
Ψηφιδωτόν.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια. — Ἐξωτερικά.— Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.
Ἐφημερίδες. Ἀνέκδοτα, περίεργα, ποικίλα.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

ΜΥΣΤΡΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΑ

Φίλτατε

Γνωρίζομεν ὅτι οἱ πολλοὶ ὀλιγώρως ἔχουσι καὶ περὶ πάντα μὲν τὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ τῆς πατρίδος ἡμῶν βίου μάλιστα δὲ περὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα ἡμῶν· διὰ τοῦτο προώριζον τὰς εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ναῶν τοῦ Μυστρᾶ ἀναφερομένας ἐρεύνας μου διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἑταιρείαν, διὰ τοὺς ὀλίγους δασκάλους, οἵτινες ἔχομεν τὴν ματαιόσχολον ἰδιοτροπίαν νὰ διατριβωμεν καὶ ἀρεσκώμεθα περὶ τὰ τοιαῦτα· Ἀλλὰ πεποιθὼς ὅτι οἱ εὐγενεῖς ἀναγνῶσται τῆς «Ἑβδομάδος» αἴρονται ὑπὲρ τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν, καὶ ὑπείκων τῇ φιλικῇ αἰτήσει, ἀποστέλλω σοι βραχυτάτας σημειώσεις.

Ὁ Μυστρᾶς, διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ κάλλος τῶν χριστιανικῶν μνημείων, μετὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, δύναται νὰ λογισθῇ ὑπερέχων πᾶσαν πόλιν τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἑλληνικῶν χωρῶν. Τῶν ἐν αὐτῷ μνημείων πέντε εἶνε τὰ ἀξιολογώτατα· ἡ Ἁγία Σοφία, ἡ Περίβλεπτος (Περίλεπτα), ἡ Παντάνασσα (Πεντάνασσα), ὁ Ἅγιος Δημήτριος (Μητρόπολις), οἱ Ἅγ. Θεόδωροι καὶ ἡ Ὁδηγήτρια (τὸ Ἀφεντικό). Αἱ ἐν αὐτοῖς εἰκόνες δὲν εἶνε βεβαίως πολὺ ἄξιαι θέας δι' ἡμᾶς σήμερον, ἀλλ' ἐνέχουσιν οἱ ναοὶ κοσμήματα ἄξια λόγου, μεταξὺ δὲ τῶν γλυπτικῶν ἔργων περιεργότατον εἶνε τὸ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Περιβλέπτου ἐντεθρονισμένου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιπεδόγλυφον. Ἀλλ' ὅμως μεγάλης μελέτης ἦτο καὶ ἔσται ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν χριστιανικῶν τούτων ναῶν, μάλιστα δὲ τοῦ τῆς Παντανάσσης. Οὐ μόνον δὲ ὁ ἀρχιτέκτων ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τὴν ἱστορίαν ἀσχολούμενος ὠφελεῖται ἐκ τῆς περὶ αὐτὰ σπουδῆς. Ἐντὸς τῶν περισωθέντων ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῆς ἀκμαζούσης ἄλλοτε πόλεως ναῶν διετηρήθησαν, καίπερ ἐφθαρμένοι αἱ εἰκόνες αὐτοκρατόρων καὶ μελῶν τῶν αὐτοκρατορικῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἴκων (Ἐμμανουὴλ Λάσκαρις 1445, Μιχαὴλ Παλαιολόγος 1448 καὶ ἄλλοι), καὶ τὸ σπουδαιότατον ἐπιγραφαί, ἐν αἷς ἐξέχουσι διὰ τὸ ποικίλον καὶ μέγιστον διαφέρον αἱ τῆς Μητροπόλεως καὶ τοῦ Ἀφεντικοῦ.

Καὶ τῆς μὲν Μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου αἱ ἐπιγραφαί εἶνε ἄλλαι μὲν ἐντετειχισμέναι ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ, (1302), τῶν κελλίων (1750) καὶ δύο κρηνῶν (1802 καὶ 1808), τρεῖς δὲ μακρότεραι καὶ σπουδαιότεραι ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων στύλων τῶν ἀνεχόντων τὴν ὀροφὴν τοῦ ναοῦ, ἀναγράφουσαι τὰ εἰς τὴν Μητρόπολιν ἀνήκοντα κτήματα, τὰ εἰς παλαιοτέρους χρόνους ὑπὸ παροίκων, κληρικῶν καὶ ἀρχόντων καταπατηθέντα, ὑπὸ τῶν μητροπολιτῶν δὲ Νικηφόρου (1312), Λουκᾶ (1329 καὶ 1341) καὶ Νείλου (1339 καὶ 1340) ἀνακτηθέντα καὶ διὰ βρεβίων, συνοδικῶν διαγνώσεων καὶ αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλλων βεβαιωθέντα.

Ἀλλὰ τὰ ἀξιολογώτατα πάντων εἶνε τὰ ἐν τῷ Ἀφεντικῷ. Ὁ ναὸς οὗτος, καλούμενος, κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα, Θεοτόκος ἡ Ὁδηγήτρια τοῦ Βροντοχίου περιέχει, πλὴν ἄλλων, δύο ἑκατέρωθεν τοῦ νάρθηκος δωμάτια. Ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ἀριστερὰ τῷ εἰσιόντι δωματίου εἶνε ἐζωγραφημένος αὐτοκράτωρ ἐν βασιλικῇ στολῇ, οὗτινος τὸ πρόσωπον ἔχει κατακοπῆ διὰ ξιφῶν καὶ λογχῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ ἀδελφός τις αὐτοῦ περιβληθεὶς τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ μετονομασθεὶς Θεοδώρητος, ἐν ἄλλῃ δὲ πλευρᾷ τοῦ τοίχου ὁ κτήτωρ τῆς μονῆς, γονυπετὴς προσφέρων τὴν μονὴν εἰς τὴν Ὁδηγήτριαν ὀρθίαν πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸν Χριστὸν παῖδα ἀνέχουσαν. Ἡ στάσις τοῦ προσφέροντος καὶ ἡ περιβολὴ εἶνε ὁμοιοτάτη πρὸς τὴν εἰκόνα Θεοδώρου τοῦ Μετοχίου τὴν διὰ μουσειώσεως πεποιημένην ἐν τῷ προνάῳ τῆς Μονῆς τῆς Χώρας (Καχριέ-Τζαμί) ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Τὸ δὲ δωμάτιον, τὸ δεξιὰ τῷ εἰσιόντι ἀπὸ τῆς ὀροφῆς μέχρι σχεδὸν τοῦ ἐδάφους καλύπτεται ὑπὸ γραμμάτων. Εἶνε δὲ ταῦτα τέσσαρες *χρυσόβουλλοι λόγοι* τῶν αὐτοκρατόρων Μιχαὴλ Παλαιολόγου τοῦ Α' (1261—1282) καὶ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Γέροντος (1282—1328), ἀντιγεγραμμένοι ἐπὶ τοῦ τοίχου ὑπὸ ἀμαθοῦς τινος καλογήρου. Τῶν χρυσοβούλλων τούτων λόγων ὁ πρῶτος ὁ ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Μεγάλου ἀναμφιβόλως ἀπολυθεὶς ἔχει φθαρῆ πολλαχοῦ ὑπὸ τοῦ εὐρῶτος καὶ ἐκ κατακρημνίσεως τοῦ ἐπιχρίσματος μεγίστης. Ἀλλ' εὐτυχῶς συνεπλήρωσα αὐτὸ ἐκ τοῦ δευτέρου, ἀπολυθέντος τῷ 1319 ὑπὸ Ἀνδρονίκου τοῦ Β' τοῦ Γέροντος ἐπικυροῦντος τὰ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ ἐπιβραβευθέντα τῇ μονῇ τοῦ Βροντοχίου κτήματα. Ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ χρυσόβουλλοι λόγοι ἔχουσι πολλαχοῦ φθορὰς ἐκ καταπτώσεως τοῦ τοίχου, εὐρῶτος καὶ ἀποσβέσεως τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς ὑγρασίας ἢ προστριβῆς τῶν τραχέων ἱματίων τῶν μοναχῶν.

Τὰ δύο πρότερα κατὰ χρόνους τῶν χρυσοβούλλων ἔχουσι μακρότερα τῶν ἄλλων προοίμια περὶ ἐλευθεριότητος βασιλικῆς πρὸς τοὺς ἀφωσιωμένους εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ θείου μοναχούς, διαγράφουσι δὲ τὰς σχέσεις τῆς μονῆς πρός τε τοὺς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀντιπροσώπους τῆς κεντρικῆς διοικήσεως καὶ πρὸς τοὺς πατριαρχικοὺς ἐξάρχους καὶ τὸ πατριαρχεῖον. Περιέχουσι δὲ ὅρους τοῦ τε κανονικοῦ καὶ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου καὶ ἀναγράφουσιν τὰ κτήματα τῆς Μονῆς τοῦ Βροντοχίου εὑρισκόμενα κατὰ πᾶσαν τὴν Λακωνικήν, τὴν Μεσσηνίαν καὶ τὴν Ἀρκαδίαν εἰς τόπους καὶ χωρία ὧν τὰ ὀνόματα μέχρι σήμερον σώζονται, οἷον Πασσαβᾶς, Καλογωνια, Ἀνδροῦσα, Λιγίδη, Ζοῦρτσα, Μουντρά, Πρατσιδάκη, Μαλεβή, Ἄστρον, Χελμός, Μοχλὶ κτλ. Διασώζεται δὲ καὶ ἀντίγραφον ἐπὶ ἑνὸς τούτων κακῶς εἰκονιζόμενον τῆς ἀπὸ τῆς μεμβράνης κρεμαμένης χρυσῆς βούλλας, ἐκ τῶν λοιπῶν τριῶν δύο μὲν ἐκκεσόντων μετὰ τοῦ τοίχου, τοῦ τρίτου δὲ περισκαφέντος, κλαπέντος καὶ ἄγνωστον εἰς ποῖον εὐρωπαϊκὸν μουσεῖον χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων πωληθέντος· διότι ὡς γνωστὸν ἤρξατο ἀπό τινος καὶ ἡ τῶν χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων τιμιωτάτη καπηλεία.

Οὕτως ἔχουσι τὰ κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰ χρυσόβουλλα τοῦ Μυστρᾶ.

Κ. Γ. ΖΗΣΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1891

Ἐάν, φίλε μου, δὲν ἀνήκεις εἰς τὴν τάξιν τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνθρώπων, οἵτινες ἀπέραντον τρέφοντες ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ μνημονικόν των σχίζουσι πᾶν ὅ,τι ἅπαξ ἀνέγνωσαν, θὰ φυλάττῃς ἴσως ἀκόμη τὴν ἐπιστολήν, ἣν σοὶ ἔπεμψα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ πέρισυ τελεσθέντος ποιητικοῦ ἀγῶνος*. Ἀνάγνωσον τότε τὸ ἥμισυ αὐτῆς ἵνα μὲ ἀπαλλάξῃς τοῦ κόπου νὰ ἐπαναλάβω τὰ αὐτά.

Καὶ ἐφέτος ἡ αἴθουσα τοῦ Ζαππείου ἦτο εὐρυτάτη ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀκροατήριον, ὅπερ, ἂν ἀπετελεῖτο ἐξ ὅλων τῶν συγχρό-

* «Ἑβδομάδος» 1890 φύλλον 24.

νων ποιητῶν, οὐδ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θεσσαλίας θὰ ἠδύνατο νὰ χωρήσῃ!.

Ἴσως τὸ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τελούμενον μνημόσυνον τοῦ πολυλαύστου ποιητοῦ Κόκκου δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δικαιολογία εἰς τινας. Ἐχρησίμευσεν ὅμως τοῦτο καὶ ὡς διαγνωστικόν....Ὅσοι παρευρίσκοντο δὲν ἦσαν βεβαίως ἐκ τῶν διαγωνιζομένων. Διότι τίς ποιητὴς ἔχει τόσην στωϊκότητα ὥστε καθ' ἣν ὥραν κρίνονται τὰ ἔργα του νὰ παρίσταται... ἔστω καὶ εἰς τὸ ἰδικόν του μνημόσυνον ;

Καὶ ἐφέτος τὸ μακρόμαλλον φῦλον τὸ δι' ἑνὸς βλέμματος δονοῦν τὰς χορδὰς πάσης λύρας καὶ τρεφόμενον ὅπως οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ διὰ κνίσσης... ἀλλ' ἐξ ἀνθρωπίνων καρδιῶν, καὶ ἐφέτος διὰ μιᾶς σειρᾶς καθισμάτων — ὦ ὄχι εἶνε πολὺ πεζὴ ἡ ἔκφρασις! — διὰ μιᾶς συστάδος ροδῶν ἐχώριζε τὴν περιπόθητον δάφνην ἀπὸ τῶν διαφόρων γλαστρῶν, αἵτινες τὴν ἀνέμενον.

Ὄπισθεν ἀκριβῶς τῶν κυριῶν ἦσαν κατὰ σειρὰν τεταγμέναι αἱ δαφνηφόροι γλάστραι τῆς παλαιᾶς ἐσοδείας, οἱ βραβευθέντες τούτέστιν ἄλλοτε, ὄντες νῦν ἐκτὸς διαγωνισμοῦ κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀθλοθέτου εἴτε ὅπως στεφθῶσι μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ὅλοι ἐκ περιτροπῆς οἱ Ἕλληνες, ἢ διὰ νὰ καταγηθῇ τὸ παλαιὸν σύστημα τῶν δαφνο... κομείων.

Σοὶ ἔγραφον, φίλε μου, πέρυσι περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν διαγωνισμῶν τούτων, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν ἀνέφερον περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν κριτῶν, καθότι ὁ κ. Πρόβελέγιος νέαν χαράξας ὁδόν, μὲ εἶχε κάμῃ νὰ λησμονήσω τὴν σκολιὰν ἐκείνην, ἐφ' ἧς τυπικώτατα ἐβάδισαν σχεδὸν οἱ κατὰ τοὺς Βουτσιναίους προγενέστεροί του. Τοῦτ' αὐτὸ ἤλπιζον καὶ παρὰ τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου, τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς σήμερον. Ἀλλὰ μάταιαι αἱ ἐλπίδες μου.

Χωρὶς λοιπὸν νὰ διεκδικῶ τὸν τίτλον *κριτὴς κριτῶν*, θὰ σοὶ ἐκθέσω τὰς ἐπὶ τῆς κρίσεώς του παρατηρήσεις μου, βασιζόμενος εἰς τὴν ἐχεμύθειάν σου καὶ... εἰς τὸ ἀπαραβίαστον τῶν ἐπιστολῶν.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῖος εἶπεν, ὅτι οἱ ἀνωτέρας διανοίας ἄνθρωποι θεωροῦνται συνήθως κακοί, διότι ἐκεῖ ὅπου πᾶς ἄλλος οὐδὲν σφάλμα, οὐδὲν γελοῖον διακρίνει, τὸ ἀμείλικτον αὐτῶν ὄμμα διακρίνει τόσα καὶ τόσα.

Τὸν ὁρισμὸν τοῦτον φαίνεται ὅτι ἔχουσιν ὡς σύμβολον τῆς κρίσεως πάντες οἱ παρ' ἡμῖν κριταὶ καί. . . . θέλουν νὰ φαίνωνται κακοί, διὰ νὰ θεωρῶνται ἀνωτέρας διανοίας ἄνθρωποι.

Καὶ διὰ νὰ φαίνωνται κακοί τι κάμνουσι. Παραλαμβάνουσι τὸν μετὰ φόβου πίστεως καὶ ἀγάπης θέντα τὰ ἔργα του—καλὰ ἢ κακὰ—ὑπὸ τὴν κρίσιν δικαίας καὶ ἀξιοπρεποῦς ὡς νομίζουσιν ἀρχῆς καί. . . καὶ μουντζαλώνουσι μὲ ὀλίγην μελάνην τὴν μύτην του διὰ νὰ γελάσῃ ὁ κόσμος. Δανείζονται ἀπὸ τὴν μιμικὴν σχήματά τινα καὶ συνοδεύουσι δι' αὐτῶν τὰς ἀτυχεστέρας ἰδέας του διὰ νὰ τὰς καταστήσωσι γελοίας· χωρίζουσι τοὺς στίχους ἑνὸς ποιήματος εἰς ἀρτίους καὶ χωλούς, θέτουσι δὲ τοὺς τελευταίους μόνον εἰς δρόμον. Καὶ ποῖος θὰ ἰδῇ πέντε χωλοὺς συνοδοιπορροῦντας καὶ δὲν θὰ ὑπομειδιάσῃ; Χάριν μιᾶς ἀνευφημίας, ἵνα παραγάγωσιν ἐντύπωσιν, ἢ ὅπως διανθίσωσι λόγους ἐστερημένους ἰδεῶν, ἐπιδεικνύουσι πομπωδῶς τοῦ ἑνὸς ἀτυχοῦς τὴν πληγὴν ἢ τοῦ ἄλλου τὴν ἀπὸ φύσεως δυσμορφίαν καὶ στρέβλωσιν! παρόμοιοι πρὸς τοὺς ἐν παραπήγμασιν ἐκθέτοντας τὰ ἑκτρώματα τῆς φύσεως ἀντὶ ὀλίγων κερματίων. Ἐκμεταλλεύονται τέλος πᾶσαν ἀδυναμίαν, πᾶν ἐλάττωμα ἵνα πωλήσωσι πνεῦμα, ὅπερ ἀγοράζουσί τινες ἐστερημένοι οὐχὶ διὰ τὴν ἀξίαν του ἀλλὰ διὰ τὴν ἀξίαν τῆς θέσεως ἐξ ἧς πωλεῖται.

Ἤλπιζον, φίλε μου, ὅτι μὲ τὴν ἀποστράτευσιν τῶν κριτῶν τῆς παλαιᾶς σχολῆς τὴν διάδοσιν τῶν νεωτέρων ἰδεῶν καὶ . . . τοῦ καθημερινοῦ τύπου οἱ προκροῦται οὗτοι τῆς κριτικῆς θὰ ἐξηλείφοντο· ὁ κ. Βλάχος ὅμως διέψευσε τὰς ἐλπίδας καὶ ἐμοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν.

Ἂν ὅμως ὡς κριτὴς ἠστόχησε βαδίσας τὴν πεπατημένην, ὡς πολυμαθής, εὐφυὴς καὶ διακεκριμένος λόγιος ὁ κ. Βλάχος ἱκανοποίησεν ἡμᾶς διὰ τοῦ ὡραίου προοιμίου του ἀναβιβάσας ἐπὶ στιγμὴν τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἄνω τοῦ συνήθους ὑλικοῦ βίου καὶ ὁδηγήσας εἰς σκοπιάν, ἀφ' ἧς, ἐπιδεικνύων τὴν ἐν γένει ποιητικὴν βλάστησιν, ἐξέφερε συγκινητικὸν παράπονον κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ τοῦ καταδικάσαντος αὐτὴν ἀντὶ νὰ αὐξάνῃ καὶ χλοάζῃ ὁσημέραι, τούναντίον ν' ἀραιοῦται καὶ κιτρινίζῃ ὡσεὶ εὑρισκόμεθα ἐν τῷ φθινοπώρῳ ἡμέῃ, οἱ καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τῆς δουλείας ἰδόντες ἀνθισμένας μυγδαλιαὶς ἔκτοτε δὲ ἐλπίζοντες καὶ ποθοῦντες τὸ ἔαρ τὸ ποιητικόν.

*

Οἱ διεκδικοῦντες τὴν δάφνην ἐφέτος ἦσαν κατὰ δέκα ὀλιγώτεροι τῶν περυσινῶν, τούτέστι 29, ἐὰν δ' ἐξακολουθήσῃ ἡ ἔκπτωσις αὕτη, ἐλπὶς ὑπάρχει νὰ διαγωνισθῶσι μετὰ δύο ἔτη μόνον 9 ὅσοι σχεδὸν ἐκρίθησαν καὶ ἐφέτος ἄξιοι λόγου διότι 21 συλλογαὶ ἐτέθησαν ἐξ ἀρχῆς ἐκτὸς μάχης. Ἐκ τῶν λοιπῶν 8 ἡ *Καρδιὰ καυμένη* ἐχαρακτηρίσθη ὡς μονότονος καὶ μονόχορδος θρῆνος ἀνιῶν μᾶλλον ἢ συγκινῶν. Οἱ *Ἀστέρες*, ἐκ 688 διστίχων δίκην ἐγκυκλοπαιδικοῦ λεξικοῦ, περὶ πάσης ὕλης καὶ παντὸς ἀντικειμένου πραγματευομένων, ὡς ἐνδεεῖς ποιήσεως, ὡς «αὐχμηρὰ ἔρημος ἧς τὴν ἀμμώδη κοινοτοπίαν οὐχὶ σπανίως ποικίλλουσιν ἄκανθαι νοημάτων αἰνιγματωδῶν καὶ διεστραμμένων», ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων. *Τὸ συρτάρι μου* ὡς πρωτόλεια νέου μὴ στερουμένου ποιητικῆς εὐφυΐας ἀλλ' ἀρχαρίου κτλ.

Ἐδῶ ὁ εἰσηγητὴς ἤνοιξε μεγάλην παρένθεσιν περὶ ποιητικῆς γλώσσης, ὡς προοίμιον τῆς κρίσεως τῶν ἑπομένων συλλογῶν. Ἐνθυμεῖσαι τί σοὶ ἔγραφον πέρυσι κακίζων ἄλλην παρέκβασιν τοῦ κ. Προβελεγίου θέλοντος ναὶ καὶ καλὰ νὰ χρίσῃ τὴν δημώδη ὡς μονάρχην τῆς ποιήσεως; Τοῦ κ. Βλάχου ἡ παρένθεσις ὑπῆρξε κατὰ πολλὰ ἀντίθετος κατὰ πάντα δὲ ὀρθοτέρα· Κατέδειξε τὰ πολλὰ δικαιώματα τῆς καθαρευούσης, παρεδέχθη δὲ καὶ τὰ ὀλίγα τῆς δημώδους ἀλλὰ τῆς ἀγνῆς τῆς ἀληθοῦς· ὄχι τῆς ἑρμαφροδίτου ἐκείνης, ἣν ἕκαστος πλάττει κατὰ τὸ δοκοῦν ἀνομοίαν πρὸς τὴν τοῦ ἄλλου, ἀντιφάσκουσαν δὲ καὶ πρὸς ἑαυτὴν κάποτε. Ὄχι τῆς τεινούσης νὰ μεταβάλῃ τὸν ἑλληνικὸν Παρνασσὸν εἰς πύργον Βαβὲλ πλήρη ποιητῶν, ὧν ἐσύγχισεν ὁ Θεὸς τὰς γλώσσας!

Ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς ἔγραφέ ποτε, ὅτι, δέον, προκειμένου περὶ γλώσσης, νὰ ἐκπλύνωμεν τὰ ἀρχαῖα μάρμαρα ἀπὸ τοῦ ἐπικαθίσαντος διὰ τῶν χρόνων πηλοῦ καὶ νὰ τὰ συμπληρῶμεν διὰ γύψου ἐν ἀνάγκῃ. Οὕτω ἡ δημώδης θὰ ἐπανέκτα μέρος τῆς ἀρχαίας λάμψεως. Ἄλλοι λέγουσιν ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον: Εὑρίσκομεν ἓν ἄγαλμα χωρὶς μύτην, ἀλλὰ ὡραῖον· μίαν λέξιν δηλονότι παράφθαρεῖσαν. Νὰ πάρωμεν ὅλα τὰ ἄρτια ἀρχαῖα ἀγάλματα καὶ... νὰ τοῖς κοψωμεν τὴν μύτην! Ἰδοὺ πῶς θὰ συντελεσθῇ τῆς δημώδους ἡ ἐπικράτησις...

Ὑπάρχει ὅμως καὶ τρίτη τις αἵρεσις παραδοξοτέρα, ἣν θὰ καλέσω, «φίλε μου, αἵρεσιν τῆς σαλάτας». Αὐτὴ ἀνεκτικωτέρα καὶ ἀγάλματα χωρὶς μύτας δέχεται, καὶ μὲ μύτας, καὶ μὲ δύο μύτας, καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν κάτω καὶ μὲ τοὺς πόδας ἐπάνω καὶ τἀνάπαλιν. Αὐτὴν τὴν αἵρεσιν ἰδίως ἤλεγξεν ὁ κ. Βλάχος ἐπιτεθεὶς καθ' ὅλων τῶν ὑποψηφίων Δαντῶν. Καὶ ἔκλεισε τὴν παρένθεσιν.

Οἱ *Στίχοι ἐλεύθεροι* ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἔργον Δὸν Κιχώτου κατ' ἀνεμομύλων παλαίοντος, ἀμφιβόλου δὲ διανοητικῆς καταστάσεως... Τὰ *Ἀγάπης λόγια* ὡς ἔχοντα μὲν αἴσθημα καὶ τρυφερότητα ἀλλὰ καὶ σύγχυσιν πλειοτέραν. Τὸ *Μαντεῖον τῆς ψυχῆς* ὡς ἀκατάστατον φαντασιοκόπημα καὶ νόθων φράσεων κυκεών. Τὰ δύο τελευταῖα μόνον εὑρίσκουσι μικρὰν χάριν: *Ὁ καθρέπτης τοῦ Πύργου* καὶ *ἡ Θάλασσα*. Τὸ πρῶτον, καίτοι σκιαζόμενον ὑπὸ προλόγου φανταασμαγορικοῦ, ὁμιχλώδους, ξενικῆς ἐμπνεύσεως, ἔχει καθαρῶς ἑλληνικὴν τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐν πανοράματι ἐπιδεικνύει ὡραίας εἰκόνας τοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἑλλ. βίου, ἃς ὁ ποιητὴς φαντάζεται ὅτι βλέπει ἐντὸς τοῦ κατόπτρου του. Ἡ δὲ *Θάλασσα*, συλλογή, λυρικῶν θαλασσίων ποιημάτων, ἔχει ἀγνὴν τὴν ἔμπνευσιν, ὁμάλους τοὺς στίχους καὶ ἀναπαριστᾷ μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ ἐπιτυχίας τὸ κάλλος τῆς θαλάσσης, τὰς ἰδιοτροπίας, τὴν τριχυμίαν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν γαλήνην της.

Μολονότι δὲ καὶ τῆς *Θαλάσσης* ἡ ποιότης δὲν ἐθεωρήθη ἀξία βραβείου, ἐν τούτοις οἱ κριταί, ὑπείκοντες εἰς τὸν ῥητὸν τοῦ ἀγῶνος ὅρον, ἀπένειμαν εἰς τὸν ποιητὴν μὲν αὐτῆς τὸ χιλιόδραχμον γέρας, καὶ τὴν δάφνην, τὸν ποιητὴν δὲ τοῦ *Καθρέπτου* ἐπήνεσαν.

Ὅτε κατὰ τὰ εἰωθότα ἠνοίχθη τὸ δελτίον τοῦ στεφθέντος ποιητοῦ τῆς *Θαλάσσης*, πάντες μετ' ἐκπλήξεως ἤκουσαν ὄνομα τέως ἄγνωστον—τὸ τοῦ *Νίκου Δαμιανοῦ*. Ἐστράφησαν, ἀνεζήτησαν, ἀλλ' ὅπως καὶ πέρυσι οὐδεὶς ἐπαρουσιάσθη. Κατόπιν ἐγένετο γνωστὸν ὅτι κατοικεῖ οὗτος ἐν Σύρῳ καὶ ὅτι εἶνε νεαρώτατος. Εἴθε, φίλε μου, ν' ἀποθῇ οὗτος ὁ ποιητὴς τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης, ἥτις μεθ' ὅλας τὰς ποιητικὰς καλλονάς, τὰ θέλγητρα καὶ τὰς συγκινήσεις της, οὐδέποτε ἀπέκτησε ποιητὴν ἄξιον τοῦ μεγαλείου της.

Ἰμβ.

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ: ΠΟΥΣΚΙΝ

Ο ΚΟΜΗΣ ΝΟΥΛΗΝ

Καιρός! Καιρός! ἠχεῖ τὸ κέρας· κυνηγοὶ
τὴν εἰδικὴν στολὴν των φέροντες, πρωΐ-
πρωὶ ἱππεύουν ἤδη· οἱ ὠκύποδες
χοροπηδῶσι σκύλλοι Εἰς τὸ περίπτερον
ἐφάνη ὁ πυργοδεσπότης· στὴν ὀσφὺν
τὴν χεῖρα θέτει κ' ἐπιθεωρεῖ τὸ πᾶν·
τὸ πρόσωπόν του ἐξ εὐχαριστήσεως
καὶ ἀξιοπρεπείας λάμπει ἐν ταύτῳ.
Βραχεῖαν φέρει βλοῦζαν, εἰς τὴν ζώνην του
ξιφίδιον, φιάλην εἰς τὸν κόλπον του
ῥωμίου πλήρη, ἐξ ὀρειχαλκίνης δὲ
ἁλύσεως ἀνηρτημένην σάλπιγγα.

Μὲ νυκτικὴν καλύπτραν, μὲ μαντήλιον
λεπτὸν κεκαλυμμένη μόνον, μ' ὀφθαλμοὺς
ἀκόμη ὑπναλέους, θεώρει μ' ὀργὴν
ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὴν συνάθροισιν,
τὸν θόρυβον τῶν κυνηγῶν, ἡ σύζυγος.
Ἰδοὺ τὸν ἵππον δίδουν εἰς τὸν σύζυγον,
αὐτὸς δ' ἱππεύων, πρὸς αὐτὴν ἀναφωνεῖ:
«Νὰ μὴ μὲ περιμένῃς» καὶ ἀναχωρεῖ.

Περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου, ἡ ζωὴ
εἰς τὸ χωρίον εἶνε πληκτική· πηλός,
κακοκαιρία, φθινοπώρου ἄνεμος,
λεπτὴ χιὼν καὶ λύκων ὠρυγμοί. Ἀλλὰ
καιρὸς κατάλληλος διὰ τοὺς κυνηγούς!
Τὴν μαλθακότητα ἀγνοεῖ ὁ κυνηγὸς
εἰς τ' ἀνοικτὰ πεδία καταυλίζεται,
παντοῦ κατὰ τὰς νύκτας καταφύγιον
εὑρίσκει· βλασφημεῖ, ὑβρίζει, βρέχεται
καὶ εὐωχεῖται εἰς τὴν καταστρεπτικὴν
αὐτὴν ἐπιδρομήν του.

Ἀλλ' ἡ σύζυγος
τί πράττει ἄρα μόνη εἰς τὸν οἶκόν της
ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ συζύγου; Μὴ πολλὰς
δὲν ἔχει ἀσχολίας; Εἰς τὰς χῆνάς της
τροφὴν θὰ δώσῃ, πρέπει νὰ ἁλατισθοῦν
οἱ ἀμαντται. γεῦμα εἰς τὸν μάγειρον
νὰ παραγγείλῃ καὶ εἰς τὸ ὑπόγειον
νὰ ῥίψῃ βλέμμα· τῆς οἰκοδεσποίνης δὲ
τὸ βλέμμα εἶνε ἀναγκαῖον πανταχοῦ:
ἀμέσως τοῦτο θὰ παρατηρήσῃ τι.

Ἡ ἡρωίς μας, κατὰ δυστυχίαν (ἄ,
νὰ δώσω τ' ὄνομά της ἐλησμόνησα!
Ὁ σύζυγός της τὴν ὠνόμαζεν ἁπλῶς
Νατάσσαν, ἀλλ' ἡμεῖς θὰ ὀνομάζομεν
αὐτὴν Νατάλιαν Παύλοβναν), οὐδέποτε
ἐνησχολεῖτο εἰς τὰ τῆς οἰκίας της
καθήκοντα, διότι εἰς τὸν πατρικὸν
δὲν ἀνετράφη οἶκον, ἀλλ' οἰκότροφος
εἰς τὴν σχολὴν τῆς μετανάστιδος Φαλβάλ.

Ἰδοὺ αὐτὴ εἰς τὸ παράθυρον ἐγγύς·
βιβλίον ἀνοικτὸν ἐμπρός της ἔχουσα
τὸν τέταρτον τὸν τόμον αἰσθηματικῆς
μυθιστορίας: *Ἔρωτες Ἐλίζης καὶ Ἀρμάνδου*, κλασικῆς καὶ λίαν παλαιᾶς
μυθιστορίας, ἐκτενοῦς, μακροσκελοῦς,
ἐξόχως ἐκτενοῦς, κοσμίας, ἠθικῆς·
χωρὶς ρωμαντικὰς περιπλοκάς.
Ἡ Ναταλία Παύλοβνα, μὲ προσοχὴν
μεγάλην ἀνεγίνωσκεν εἰς τὴν ἀρχήν,
ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐφείλκυσεν αὐτὴν
εἰς τὸ παράθυρον συμβᾶσα συμπλοκὴ
μεταξὺ τράγου κ' ἑνὸς σκύλου τῆς αὐλῆς,
καὶ τοῦτο ἀρκετὰ τὴν ἀπησχόλησε.
Παιδάρια τινὰ ἐκεῖ ἐκάγχαζον
Ἰνδιάνοι ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν αὐλὴν
κραυγάζοντες πενθίμως ἓν' ἀλέκτορα
βρεγμένον ἠκολούθουν· νῆσσαι τρεῖς ἐντὸς
τοῦ ὕδατος ἐλούοντο· διήρχετο
τὴν ρυπαρὰν αὐλὴν γυνή. τ' ἀσπρόρρουχα
'ς τὸν τοῖχον νὰ κρεμάσῃ· ἤδη ὁ καιρὸς
ἐπὶ τὰ χείρω ἔκλινεν· ἐπέκειτο
χιών... ἐξαίφνης κωδωνίσκος ἀντηχεῖ.

Ὁ ζήσας εἰς τὴν ἔρημον τὴν θλιβερὰν
ἐπὶ μακρόν, αὐτὸς γνωρίζει βέβαια
ὁπόσον συνταράσσῃ τὴν καρδίαν μας
ἀπομεμακρυσμένος ἦχος κώδωνος.
Μὴ φίλος τις ἐπιβραδύνας ἔρχεται,
συνάδελφος τῆς ζωηρᾶς νεότητος; ..
Ἢ μήπως εἴν' ἐκείνη ἴσως;.. ὦ θεέ!
Ἰδοὺ ἐγγύτερον, ἐγγύτερον· σφοδρῶς
πῶς πάλλει ἡ καρδία! Πλὴν σιμά, σιμά,
ὁ ἦχος φέρεται, ἐξασθενεῖ... κ' εὐθὺς
σιγᾷ ὁλοτελῶς τοῦ ὄρους ὄπισθεν.

Περιχαρὴς ἡ Ναταλία Παύλοβνα
ἐγένετο τὸν ἦχον ἅμα ἤκουσε
κ' εἰς τὸν ἐξώστην ἔδραμε· παρατηρεῖ
καὶ βλέπει ὄχημα δρομαῖως προχωροῦν
πρὸς τὴν ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ ἀκτὴν
παρὰ τὸν μῦλον, ἔφθασε 'ς τὴν γέφυραν·
ἰδοὺ—ἰδού, τῳόντι ἐδῶ ἔρχεται...
ἀλλ' ὄχι, δεξιὰ ἐστράφη... Ἔπειτα
παρατηρεῖ, καὶ μικροῦ δεῖν τὰ δάκρυα
ἀνέβλυσαν. Ἐξαίφνης ὅμως.... ὦ χαρά!
—κρημνώδης δρόμος— ἔκλινε τὸ ὄχημα.
«Βασίλη! Φίλιππε! Τίς εἶνε; τρέξατε!
Ἓν ὄχημα εἶνε ἐκεῖ. Εἰς τὴν αὐλὴν
ἀμέσως νὰ τὸ φέρετε· τὸν κύριον
νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ γεῦμα προσκαλέσατε.
Ἀλλ' εἶνε ζωντανός;... νὰ μάθῃς πήγαινε·
ὀγλήγορα!

Ὁ δοῦλος ἔτρεξεν εὐθύς.
Ἡ Ναταλία Παύλοβνα μετὰ σπουδῆς
λυθέντα βόστρυχον λαμπρὸν ἀνέδεσεν,
ἐφόρεσε μαντήλιον, ἀπέσυρε
διευθετήσασα τὸ παραπέτασμα,
καὶ ἀναμένει: Ἀλλὰ πότε ὦ Θεέ!
Ἰδού, ἄ, ἔρχοντ' ἐπὶ τέλους ἔρχονται.
Ἐσπιλωμένον, ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ
ὁδοιπορίας, τεθραυσμένον, πένθιμον,
τὸ ὄχημα τὸ σύρουν, ὄπισθεν δ' αὐτοῦ
χωλαίνων νεαρὸς αὐθέντης ἕπεται.
«Allons, courage!» ὁ Γάλλος ὑπηρέτης του
τῷ λέγει, μὴ ἀπελπιζόμενος ποσῶς.
Ἀφίκοντο ἰδοὺ εἰς τὸ περίπτερον,
ἰδοὺ εἰς τὸν προθάλαμον εἰσέρχονται....
Ἐνόσῳ ἤδη ἰδιαίτερον αὐτῷ
δωμάτιον ἑτοιμασθῇ καὶ ἀνοιχθοῦν
αἱ θύραι κατὰ πλάτος· ὁ Ριχάρδος δὲ
ἐνόσῳ θορυβεῖ καὶ ὁ αὐθέντης του
ζητεῖ νὰ ἐνδυθῇ, — ἃς εἴπωμεν ὑμῖν
τίς οὗτος; Εἰν' ὁ κόμης Νούλην, ἄνθρωπος,
ἐλθὼν ἐκ ξένης, ἐνθα ἐσπατάλησε
τὴν μέλλουσαν περιουσίαν του. Ἐντὸς
τῆς δίνης τοῦ συρμοῦ. Ὡς τερατῶδες τι
θηρίον ἑαυτὸν εἰς τὴν Πετρούπουλιν
νὰ ἐπιδείξῃ ἦλθε· μὲ προμήθειαν
ἀπείρων φράκων καὶ ζιλέτων, μανδυῶν,
κορσέδων, ριπιδίων, πίλων, περονῶν,
χρωματισμένων ρινομάκτρων πλησμονήν,
διόπτρων, καὶ περικνημίδων ἄβυσσον
τῆς ὥρας, μὲ τὸ φρικαλέον τοῦ Γυιζὼτ
βιβλίον, μὲ μικρὸν τετράδιον αἰσχρῶν
γελοιογραφιῶν, μὲ τῆς παρισινῆς
αὐλῆς τὸ ὕφος, μὲ τὸ νέον σύγγραμμα
τοῦ Βάτερ-Σκώτου. μὲ τὴν νέαν ποίησιν
τοῦ Βεραντζέρου, μὲ τὴν μουσικὴν τοῦ Πὲρ
καὶ τοῦ Φοσσίνη, καὶ λοιπά.

Ἡ τράπεζα
ἑτοίμη ἤδη εἶνε. Ἀνυπόμονος
προσμένει ἡ οἰκοδέσποινα· ἀνοίγεται
ἡ θύρα καὶ ὁ κόμης μας εἰσέρχεται.
Ἐγείρεται ἡ Ναταλία Παύλοβνα
μικρὸν καὶ εὐγενῶς διαπυνθάνεται
τὰ κατ' αὐτόν, τίς εἶνε; πόθεν ἔρχεται;
ὁ ποῦς αὐτοῦ πῶς ἔχει; «Τίποτε σχεδόν!»
ὁ κόμης ἀποκρίνεται. Ἐκάθησαν
περὶ τὴν τράπεζαν· ἰδοὺ αὐτὸς ὠθεῖ
τὸ κάθισμά του πρὸς αὐτὴν καὶ ἄρχεται
ἡ ὁμιλία. Τὴν Ρωσίαν βλασφημεῖ
καὶ ἀπορεῖ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ζῇ
κανεὶς εἰς τοὺς χιόνας της· πολύ, πολὺ
διὰ τοὺς Παρισίους θλιβεται. «Καὶ πῶς
ἐκεῖ τὸ θέατρον πηγαίνει; »-Λυπηρόν!
ἀπωρφανώθη. Ὁ Ταλμὰ, ὁλοτελῶς
κωφός, ἐξασθενεῖ, καὶ ἡ κυρία Μὰρς
ἀλλοίμονον! γηράσκει. Ὅμως ὁ Ποτιέ,
ὁ μέγας ὁ Ποτιέ, καὶ μόνος συγκρατεῖ
τὴν δόξαν τὴν προτέραν παρὰ τῷ λαῷ.
«Καὶ ποῖος εἶνε τοῦ συρμοῦ ὁ συγγραφεύς;»
— Ὁ Δ' Ἀρλινκοὺρ κὶ ὁ Λαμαρτῖνος πάντοτε.
«Καὶ παρ' ἡμῖν, αὐτοὺς μιμοῦνται σήμερον».
—Τί λέγετε, ἀλήθεια; Καὶ παρ' ἡμῖν
λοιπὸν ὁ νοῦς ἀρχίζῃ ν' ἀναπτύσσηται;
—Νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ φωτισθῶμεν! «Πῶς
φοροῦν τὴν τάλιαν;»—Λίαν χαμηλά· σχεδόν,
σχεδὸν μέχρι. . . . Ἰδοὺ ἕως ἐδῶ. Pardon,
Συγγώμην, τὸν διακοσμόν σας, ἄφετε
νὰ ἴδω μάλιστα . . . . Ταινίαι, ριοὺς ἐδῶ,
καὶ κόσμημα ἐκεῖ, τὰ πάντα τοῦ συρμοῦ.
«Ἐφημερίδα τοῦ συρμοῦ λαμβάνομεν.»
—Ἄ, ἄ!, . . ἀλήθεια, θέλετε ν' ἀκούσητε
ὡραῖον ῥωδεβίλ; — Κι' ὁ κόμης τραγωδεῖ.
«Μά, κόμη, φάγετε, παρακαλῶ».-Μερσί,
ἐχόρτασα . . . . .

Ἐγείρονται· ἡ νέα οἰκοδέσποινα
εἰς ἄκρον εἶνε εὔθυμος, ὁ κόμης δέ,
τοὺς Παρισίους λησμονῶν ὁλοτελῶς,
τὰ κάλλη της θαυμάζει. Ἐπλησίασεν
ἡ νύξ, χωρὶς νὰ ἐννοήσουν· ἔξαλλος
ὁ κόμης ἦν· τὸ βλέμμα τῆς ὡραίας μας
ὁτὲ μὲν ἦτο εὐμενές, καὶ συμπαθές,
ὁτὲ δ' ἐταπεινοῦτο αἴφνης ἄφωνον.
Ἰδοὺ καὶ μεσονύκτιον. Στὸν πρόδομον
ὁ ὑπηρέτης ρέγχει ἤδη πρὸ πολλοῦ,
ὡσαύτως πρὸ πολλοῦ ὁ γείτων πετεινὸς
ἐκραύγασε· τὴν σιδηρᾶν σανίδα του
ὁ φύλαξ τύπτει· ἤδη εἰς τὴν αἴθουσαν
τὰ φῶτα τῶν κηρίων ἀπεσβέννυντο.
Ἡ Ναταλία Παύλοβνα ἐγείρεται:

«Καιρός! Καιρὸς αἱ κλίναι ἀναμένουσι·
σᾶς εὔχομαι,ὦ κόμη, ὕπνον ἐλαφρόν!...»
Ἀδημονῶν ἐγείρεται ὁ τρυφερὸς
κ' ἐρωτευμένος κόμης, καὶ τὴν χεῖρά της
ἀσπάζεται. Ἀλλὰ ἡ φιλαρέσκεια
ἰδέτε, ποῦ δὲν φθάνει; Ἀ τὸν πειρασμόν!
— Θεὲ συγχώρησέ την! — ἔσφιγξ' ἐλαφρῶς
τοῦ κόμητος τὴν χεῖρα.
Ἀπεκδύσασα
τὴν Ναταλίαν Παύλοβναν ἡ δούλη της
Παράσσα, ἵσταται ἐνώπιον αὐτῆς.
Ἡ δὲ Παράσσα αὕτη, εἶνε, φίλοι μου,
ἡ ἐκ τῶν ἀπορρήτων τεχνασμάτων της
συνένοχος καὶ φίλη. Ράπτει, πλύνει, καὶ
εἰδήσεις μεταφέρει, ἀλλὰ καὶ ζητεῖ
τὰ παλαιὰ αὐτῆς ἐνδύματα· πρὸς δὲ
μὲ τὸν αὐθέντην ἀτακτεῖ, πρὸς δὲ
καὶ τὸν αὐθέντην της κακίζει, ἀναιδῶς
πρὸς τὴν κυρίαν ψευδομένη, τώρα δὲ
τῇ διηγεῖται σοβαρῶς τοῦ κόμητος
τὰς πράξεις ὅλας· δὲν ἀφίνει τίποτε —
τίς οἶδε, νὰ τὰ μάθῃ πότ' ἐπρόφθασεν·
ἀλλ' ἐπὶ τέλους εἶπεν ἡ κυρία της:
«Ἀρκεῖ ἀρκεῖ, μ' ἐζάλισες!» κ' ἐζήτησε
τὸν κοιτωνίτην καὶ καλύπτραν· ἔπεσε
κι' ἀπέπεμψεν αὐτήν.

Μὲ τὴν βοήθειαν
τοῦ Γάλλου ὑπηρέτου ἐν τῷ μεταξύ,
κι' ὁ κόμης ἤδη ἐξεδύθη ἐντελῶς.
Ἐζήτησε σιγάρον πρὶν κατακλιθῇ.
Ὁ κύριος Ριχάρδος ἔφερεν αὐτῷ
φιάλην, λύχνον, ἀργυροῦν ποτήριον,
σιγάρον, ξυπνητήριον, καὶ ἄκοπον
ἀκόμη μυθιστόρημα.

Εἰς τὴν στρωμνὴν
κατακλιθείς, διέτρεξε τὸν Βάλτερ-Σκῶτ
ἐπιπολαίως, πλὴν τοῦ κόμητος ὁ νοῦς
ἀλλοῦ προσηλωμένος ἦτο· ταραχὴ
αὐτὸν κατεῖχε. Σκέπτεται: εἶν' ἀληθές,
ὅτ' εἶμ' ἐρωτευμένος; Καὶ ἂν εἶμαι, τί;...
Ἀστεῖον εἶνε· καὶ ἐν τούτοις ἄριστον!
Φρονεῖ ἡ οἰκοδέσποινα μὲ ἀγαπᾷ.
Καὶ ἔσβεσε τὸ φῶς ὁ Νούλην.
Πυρετὸς
κατέλαβε τὸν κόμητα ἀνυπόφορος·
νὰ κοιμηθῇ δὲν δύναται· ὁ σατανᾶς
διὰ βεβήλων ἐρεθίζει σκέψεων
τὰ ἐν αὐτῷ αἰσθήματα. Ὁ ζωηρὸς
ὁ ἥρως μας, ἀναμιμνήσκεται θερμῶς
τὰ εὔφραδῆ κ' αἱμύλα βλέμματα
τὴν ἀρκετὰ στρογγύλην κ' εὐτραφῆ ὀσφύν,
τὴν γυναικείαν πράγματι κι' εὐχάριστον
φωνήν, τὴν τοῦ προσώπου ζωηρότητα,
τὸ κάλλος, τῆς Ναταλίας Παύλοβνας
τὸ ἄκρον τοῦ ἁβροῦ ποδὸς ἀναπολεῖ·
ἀναμιμνήσκεται ὅτι ἡ χεὶρ αὐτῆς
ῥαθύμως περιέσφιγξε τὴν χεῖρά του·
ἐκεῖ ὁ βλάξ, ἐκεῖ νὰ μείνῃ ὤφειλε,
χωρὶς νὰ ἀπωλέσῃ τὴν περίστασιν,—
ἀλλὰ καιρὸς ὑπάρχει ἔτι. Βέβαια
ἡ θύρα εἶνε τώρα ἀνοικτή. — Εὐθύς,
ἅμ' ἔπος, εἰς τοὺς ὤμους του πολύχρωμον
λαμβάνει κοιτωνίτην, κ' εἰς τὰ σκοτεινὰ
ἓν κάθισμ' ἀνατρέπων, ἐμφορούμενος
μ' ἡδυπαθεῖς ἐλπίδας, διευθύνεται
πρὸς Λουκρητίαν, ἄλλος Ταρκουΐνιος,
τὰ πάντα ἕτοιμος νὰ πράξῃ.

Οὕτω πως
ἐνίοτε, εἷς γάτος πολυμήχανος,
παραμονεύων νὰ συλλάβῃ μῦν τινα,
λαθραίως σύρεται ἀργὰ καὶ προχωρεῖ
τὰ ὄμματα καμμύων, καὶ συστέλλεται,
εἰς κρύπτην ἐνεδρεύει, τὴν οὐρὰν κινεῖ,
τῶν ληστρικῶν αὐτοῦ ποδῶν τοὺς ὄνυχας
ἐκτείνει, κ' αἰφνηδίως τὸν ταλαίπωρον
ἁρπάζει μῦν.

Πλανᾶται εἰς τὰ σκοτεινὰ
ὁ κόμης, τὴν ὁδὸν εὑρίσκει ψηλαφῶν,
ἐκ πόθων φλογερῶν βασανιζόμενος.
Συνέχει μόλις τὴν ἀναπνοὴν αὐτοῦ
καὶ τρέμει μὴ προσκρούσῃ αἰφνής που.
Ἰδού, ἰδοὺ τὴν θύραν ἐπλησίασε·
τὸ μῆλον θλίβει ἐλαφρῶς τὸ χάλκινον
τοῦ κλείθρου· νὰ ὑποχωρῇ σιγὰ σιγὰ
ἡ θύρα ἄρχεται· αὐτὸς παρατηρεῖ:
ἀνάπτει μόλις ὁ λαμπτὴρ καὶ ἀμυδρῶς
τὸν θάλαμον φωτίζει· ἡ οἰκοδέσποινα
κοιμᾶται ἤρεμος, ἢ ὑποκρίνεται
τὴν κοιμωμένην.

Εἰς τὸν θάλαμον αὐτὸς
εἰσέρχεται, διστάζει, ἀποσύρεται —
καὶ αἴφνης... ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς.
Ἐκείνη... Ἤδη — ἂς μοὶ ἐπιτρέψωσιν
αὐτὸ τῆς Πετρουπόλεως αἱ δέσποιναι,
ὁποίαν φρίκην ἡ Νατάλια Παύλοβνα
ᾐσθάνθη ὅταν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς—
καὶ ἂς ἀποφασίσωσι τί ὤφειλε
νὰ πράξῃ.
Ἡ Νατάλια Παύλοβνα
τὸν κόμητα παρατηρεῖ. Ὁ ἥρως μας
δι' αἰσθημάτων περιχέει τρυφερῶν
αὐτήν, καὶ πρὸς τὸ κάλυμμα τὴν τολμηρὰν
νὰ τείνῃ θέλει χεῖρά του. Καὶ κατ' ἀρχάς,
ἐπεσκοτίσθη ἡ διάνοια αὐτῆς....
ἀλλ' αἴφνης συνελθοῦσα, μ' ὑπερήφανον
ὀργὴν (ἀλλ' ἴσως καὶ ἐκ φόβου), ῥάπισμα
κατέφερε σφοδρὸν εἰς τὸν Ταρκύνιον:
Ναί! ῥάπισμα, ἀλλὰ ὁποῖον ῥάπισμα!
Ἐκόρωσεν ὁ κόμης Νούλην ἐξ αἰδοῦς,
τὴν ὕβριν ταύτην ὑποστάς· ἐκ φοβερᾶς
λυσσῆ ἀγανακτήσεως· τί ἔκβασιν
θὰ εἶχε τοῦτο ἀγνοῶ· ἀλλ' εὐτυχῶς
κυνάριόν τι ὑλακτοῦν, ἀφύπνισε
τὴν ὑπηρέτριαν Παράσσαν παρευθύς.
Τὰ βήματα αὐτῆς ὁ κόμης ἤκουσε,
καὶ καταρώμενος τὸ οἴκημα αὐτόν,
τὴν δύστροπον αὐτὴν Νατάλιαν Παύλοβνα;
εὐθὺς ἐτράπη εἰς ἐπαίσχυντον φυγήν.

Πῶς τὸ ἐπίλοιπον διῆλθον τῆς νυκτός,
Παράσσα, κόμης, οἰκοδέσποινα, αὐτὸ
ἀφίνω, νὰ τὸ φαντασθῆτε σεῖς· ἐγὼ
σκοπὸν δὲν ἔχω νὰ ἐπέλθω ἀρωγός.

Ὁ κόμης ἐγερθεὶς πρωῒ σιωπηλῶς,
ἐνδύεται ῥαθύμως, τοὺς ῥοδίνους του
χασμώμενος ἐπιμελεῖται ὄνυχας,
τὸν λαιμοδέτην δένει μὲ ἀμέλειαν
καὶ δι' ὑγρᾶς στεγγίδος τοὺς βοστρύχους του
τοὺς οὔλους δὲν λειαίνει. Τί νὰ σκέπτηται;
τίς οἶδεν· ἀλλ' ἰδοὺ τὸν προσκαλοῦν στὸ τέϊον·
Τί ὤφειλε νὰ πράξῃ; Τὴν ἀπόκρυφον
ὀργήν του, τὴν αἰσχύνην του ὑπερνικῶν
πορεύεται.

Ἐκείνη δέ, ὁ πειρασμός,
τὸ βλέμμα ταπεινοῦσα μετὰ σκώμματος
καὶ δάκνουσα τὰ χείλη της τὰ ἐρυθρᾶ,
ἀρχίζει συνδιάλεξιν, περὶ ἑνὸς
καὶ ἄλλου. Τεθορυβημένος κατ' ἀρχάς,
ἀνέκτησεν ὁ κόμης θάρρος βαθμηδόν,
καὶ μὲ μειδίαμα ἀπαντᾷ. Ἡμίσεια
παρῆλθεν ἤδη ὥρα, καὶ ὁ φίλος μας
μὲ χάριν ἀστεΐζεται πολλήν, καὶ δὴ
ἐρωτευμένος ἴσως εἶνε. Ἔξαφνα
ἀκούουν θόρυβον εἰς τὸν προθάλαμον.
Εἰσέρχονται. «Νατάσσα, χαῖρε!»

ΝΑΤΑΛΙΑ

Ἀ, Θεέ!
ὁ σύζυγός μου, κόμη. Φίλε μου, ἰδοὺ
ὁ κόμης Νούλην.

ΣΥΖΥΓΟΣ

Χαίρω, χαίρω. Τί καιρὸς
ἐλεεινός! Ἐκεῖ εἰς τοῦ σιδηρουργοῦ
τὸ ὄχημά σας εἶνε ἤδη ἕτοιμον.
Νατάσσα! εἰς τὸν λαχανόκηπον ἐκεῖ
ἐφόνευσα ἕνα λαγόν. Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ;
ῥακήν! παρακαλῶ σε, κόμη, γεύθητι·
μᾶς ἦλθ' ἀπὸ μακράν; Θὰ γευματίσητε
μαζύ μας!

ΚΟΜΗΣ

Δὲν ἠξεύρω βιάζομαι.

ΣΥΖΥΓΟΣ

Ἀρκεῖ.
ἐγὼ δὲ σᾶς παρακαλῶ νὰ μείνετε·
πολὺ θὰ εὐχαριστηθοῦμεν, μείνατε!
Ἀλλ' ἄθυμος ὁ κόμης, τὰς ἐλπίδας του
ἁπάσας ἀπωλέσας τέλος, θλιβερῶς
ἀνθίσταται· Ὁ δ' ὑπηρέτης του Πικὰρ
πιὼν ποτήριον ῥακῆς, τὸν μάρσιππον
ἁρπάζει. Ἤδη ἐπὶ τοῦ ὀχήματος
οἱ δοῦλοι τὸ κιβώτιον προσδένουσι.
Τὸ ὄχημ' ἀναμένει ἤδη ἕτοιμον·
καὶ ὁ Πικὰρ τὰ πάντα ἔθεσεν ἐντὸς
αὐτοῦ μετὰ σπουδῆς. Ὁ κόμης ἔφυγε....
Καὶ οὕτω ἐτελείωσεν ὁ μῦθος μας·
πλὴν δύο ἔτι λέξεις ἂς προσθέσωμεν.
Ὅταν μακρὰν εὑρίσκετο τὸ ὄχημα,
τὰ πάντα εἶπ' ἐκείνη πρὸς τὸν σύζυγον.

Κι' εἰς ὅλους ἔγεινε γνωστόν, τοῦ κόμητος
τὸ ἀνδραγάθημα. Ἀλλὰ πλειότερον
παντός, τίς νὰ ἐγέλασε; Μαντεύετε;
Ὁ σύζυγος; Ἀ, ὄχι βέβαια αὐτός·
ἐκεῖνος λίαν προσεβλήθη μάλιστα·
ἐκεῖνος εἶπεν ὅτι ἦν ἀνόητος
καὶ βλὰξ ὁ κόμης, καὶ παιδάριον, καὶ ἂν
τὸ ἤθελε, διέτασσε τοὺς δούλους του
νὰ μαστιγώσωσιν αὐτόν· τοὺς κύνας του
ἠδύνατο ν' ἀφίσῃ νὰ συλλάβωσι
τὸν κόμητα.
Ἐγέλασεν... ὁ γείτων των
ὁ Λύδην, γαιοκτήμων νεαρώτατος,
ἐτῶν τριῶν καὶ εἴκοσι.

Νῦν, φίλοι μου,
δικαίως πάνυ δύναταί τις νὰ εἰπῇ,
ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας πισταὶ
κ' ἐνάρετοι ὅτι ὑπάρχουν σύζυγοι.

('Ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ)

Α. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΣΤ'.

Ο ΠΟΤΑΜΟΣ ΧΩΔΣΩΝ

Ὁμοιάζω τῷ ἀμερικανικῷ πτηνῷ *Huma* ὅπερ οὐδέποτε ἀναπαύεται· καθὼς ἐκεῖνο διὰ τοῦ αἰθέρος, οὕτω καὶ ἐγὼ διὰ τῆς ἁτμαμάξης ἢ τοῦ ἀτμοπλοίου ἀλλάσσω διαμονὴν καὶ κατοικίαν.

Ἤδη εὑρίσκομαι ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ μεγαλοπρεποῦς Χώδσωνος,—τοῦ Ῥήνου τούτου τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ πρὸ ἐμοῦ θέαμα εἶνε τοσοῦτον ἔξοχον καὶ μαγευτικὸν ὥστε ὁ κάλαμός μου ἀδυνατεῖ νὰ τὸ περιγράψῃ. Φαίνεται ὅτι,

Ἡ φύσις, ὡς κατὰ παραγγελίαν
Θεοῦ, ἔπλασεν ἐνταῦθα δι' ἀγγέλους κατοικίαν,
ἐκκενώσασα εἰς ὅλον τὸν ὡραῖον τόπον τοῦτον
τὰς ἀφθόνους χάριτάς της, τῶν θελγήτρων της τὸν [πλοῦτον.

Ὅσα δὲ ἀπὸ τὴν φύσιν ἔλαβεν αὐτὴ ὡς δῶρον
τὰ ἀντεπιστρέφει πάλιν ὡς εὐγνωμοσύνης φόρον,
τοὺς λαμπροὺς χρωματισμούς της εἰς τὸν ἱλαρὸν αἰθέρα,
τοὺς εὐώδεις στεναγμούς της εἰς τὸν εὐμενῆ ἀέρα.

Ἄπειροι ἐδῶ καθρέπται τῆς θαλάσσης κατοπτρίζουν
τῶν βουνῶν τὰ πέριξ ὕψη, καὶ μὲ τούτων χρωματίζουν
τὰς βαφὰς τὴν μειδιῶσαν πεδιάδα τῶν ὑδάτων,
ὅσα τὴν Ἐδὲμ τῆς Ἕω βρέχουν μὲ τὰ κύματά των·
ἂν δὲ ζέφυρός τις φεύγων θάλασσαν ἢ γῆν περάσῃ,
κ' ἢ τὸν κρύσταλλον τοῦ πόντου τὸν κυάνεον συνθλάσῃ,
ἢ ἐξ εὐανθέμων δένδρων τινὰ ἄνθη ἀναρπάσῃ
τότε πόσον γλυκὺς εἶνε! ἔφυδρος καὶ ἀνθοσμίας,
πανταχοῦ τὴν δρόσον φέρει, πανταχοῦ τὰς εὐωδίας! (α)

Ἡ Ἀμερικὴ δὲν στερεῖται ὡραίου οὐρανοῦ, καίτοι οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐκθειάζουσι τοσοῦτον τοὺς οὐρανοὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Ἐν γένει ὅμως τὸ κλῖμα εἶνε αὐστηρόν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀνυπόφορον.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν αἱ ὁμίχλαι τοῦ Λονδίνου, ἀλλ' ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε λίαν ἰδιότροπος καὶ ἀσταθὴς μεταβαλλομένη ἀπὸ ψυχρᾶς εἰς θερμήν, καὶ ἀπὸ ξηρᾶς εἰς ὑγρὰν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ. Οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἰθαγενεῖς δύνανται νὰ συνηθίσωσι τὰς συνεχεῖς ταύτας μεταβολάς, καὶ πολλοὶ πίπτουσι θύματα τῆς φθίσεως. «Συχνάκις πνέει ὁ ἀπαίσιος ἐκεῖνος ἄνεμος, ὅστις οὐδὲν καλὸν φέρει εἰς οὐδένα.» Τούτου ἕνεκεν οἱ κάτοικοι εἰσὶ λίαν προσεκτικοὶ πρὸς τὸ ἐνδύεσθαι, ἀποβλέποντες μετὰ προσοχῆς εἰς τὰ θερμόμετρα, ἅτινα ὡς καὶ τὰ βαρόμετρα, εἰσὶν ἐν μεγάλῃ χρήσει, κατὰ πολὺ ἐκτιμώμενα.

Πολλάκις ἐρρέθη, ὅτι τὸ Ἀμερικανικὸν πνεῦμα ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς ἀσταθείας ταύτης τοῦ κλίματος· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐθνικὸς χαρακτὴρ τῶν Ἀμερικανῶν ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ καλάμου τοῦ Δίκενς, περιορίζομαι εἰς τὰ τῆς περιηγήσεώς μου.

Εἶνε σχεδὸν ἀπίστευτον, καίτοι ἀληθές, ὅτι παρῆλθεν ὁλόκληρος ἑκατονταετηρίς, ἀφ' ἧς ὁ Κάβωτ ἀνεκάλυψε τὴν Β. Ἀμερικήν, πρὶν ἢ ὁ ποταμὸς Χώδσων γίνῃ γνωστός. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Βοραντζάνος τολμηρὸς καὶ νοήμων Φλωρεντινὸς θαλασσοπόρος, ἐν τῇ Γαλλικῇ ὑπηρεσίᾳ, κατέπλευσεν ἐν τοῖς στενοῖς αὐτοῦ κατὰ τὸ 1524, καὶ περιέγραψεν αὐτὸν ὡς μέγαν ποταμὸν καὶ βαθὺν κατὰ τὸ στόμιον αὐτοῦ, δὲν ἐπεχείρησεν ὅμως νὰ προχωρήσῃ περισσότερον, καίτοι, ὡς ἅπαντες οἱ θαλασσοπόροι τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ἀπεπειρᾶτο νὰ εὕρῃ βραχεῖαν πρὸς τὰς Ἰνδίας ὁδόν. Ἐπὶ τέλους ὁ ἡρωϊκὸς ἀλλ' ἀτυχὴς πλοίαρχος Χώδσων, εἷς τῶν περιφημοτέρων ἀνδρῶν τῆς ναυτικῆς Ἀγγλίας, μεθ' ἑνὸς μόνου πλοίου, ἡ *Ἡμισέληνος*, ἐτόλμησε νὰ ποιήσῃ ἐκδρομὴν μέχρι τῶν ἀπωτέρω μερῶν τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν 19ην Σεπτεμβρίου 1609 ἠγκυροβόλησε πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐν λόγῳ πόλεως, πρὸς ἔκπληξιν τῶν αὐτοχθόνων Ἰνδῶν. Ἔκτοτε ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χώδσωνος ἀπεκλήθη ὁ περίφημος οὗτος ποταμὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἀκριβῶς δὲ μετὰ δύο ἑκατονταετηρίδας τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον ***Κλέρμωντ***, μετέφερε τὸν Ροβέρτον Φούλτωνα εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Χώδσωνος!...

Ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ τούτου ἐγένετο ἡ πρώτη ἀπόπειρα τῆς ἀτμοπλοΐας· ἔκτοτε μόλις ἡμίσεια παρῆλθεν ἑκατονταετηρὶς καὶ ἤδη χιλιάδες πυροσκάφων διατρέχουσιν αὐτὸν μετ' ἐκπληκτικῆς ταχύτητος. Ἡ Ἀμερικὴ δύναται εὐλόγως νὰ ὀνομασθῇ ἡ χώρα τοῦ ἀτμοῦ.

Εἶνε εὔκολον νὰ διαπλεύσῃ τις τοὺς μεγάλους αὐτῆς ποταμοὺς τοὺς ὁρμητικῶς ῥέοντας ὡς τὸν Μισσησίπην, τὸν Μισσούρην καὶ τὸν Ἅγιον Λαυρέντιον, ὁπότε ἀπομακρύνηται τῶν πηγῶν των· τοὐναντίον ὅμως συμβαίνει, ὁπόταν ἀναπλέῃ αὐτούς. Τοῦτο ἐγένετο γνωστὸν ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς πείρας διαβημάτων ἐν χώρᾳ, ἔνθα ἡ φύσις ἠθέλησε νὰ ἐπασχολήσῃ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα πρὸς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐφευρέσεις, ἡ δὲ δυσκολία αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς ἐφευρέσεως τοῦ πρώτου ἀτμοπλοίου. Δὲν ὑπῆρξε στεῖρον δυστυχημάτων τὸ ἐπίπονον διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἐπιμονὴ ἐτελειοποίησε τὴν τόσον ἐπωφελῆ ἁπάσῃ τῇ ἀνθρωπότητι ἐφεύρεσιν. Ἀλλὰ τοῦ Φούλτωνος τὸ σύστημα, *ἐμπρὸς καὶ πάντοτε ἐμπρός*, διευκολύνει τὴν συγκοινωνίαν τῶν συμπολιτῶν του μετὰ τῶν ἀπομεμακρυσμένων χωρῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Ἤδη ὁ μέγας Ὠκεανὸς διασχίζεται ὑπὸ ἀτμοπλοίων ὅλων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν. Τὸ σχέδιον δὲν περιωρίσθη μόνον ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ· χιλιάδες δὲ λευγῶν διατρέχονται νῦν ἐν ἀτμοῦ ταχύτητι.

Ὁ ποταμὸς Χώδσων παριστᾷ τινας τῶν ὡραιοτέρων καὶ γραφικωτέρων σκηνῶν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀμέσως ἄνωθεν τῆς Νέας Ὑόρκης ἡ θέα εἶνε μαγευτικωτάτη· ὅταν ἀναπλέομεν τὸν ποταμὸν αἱ ἑκατέρωθεν ὄχθαι ὑψοῦνται σχεδὸν καθέτως ἐκ τοῦ ὕδατος ἐπὶ ἑκατὸν πόδας ἢ περισσότερον, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσὶ κεκαλυμμέναι μέχρι τῆς κορυφῆς ἐκ δένδρων. Αἰφνιδία τις στροφὴ ἐν τῷ ποταμῷ ἀποκλείει τὴν θέαν πανταχόθεν καὶ τὸ ὕδωρ φαίνεται περικεκλεισμένον ἐντὸς κύκλου λόφων ἐστεμμένων ὑπὸ πιτύων, ὧν αἱ σκιαὶ ἀντικατοπρίζονται ἐπὶ τῆς διαυγοῦς αὐτοῦ ἐπιφανείας. Καὶ τέλος, ἐνῷ πᾶσα ἔξοδος φαίνεται κεκλεισμένη, οἱ λόφοι αἴφνης ὀπισθοδρομοῦσι καὶ ἀτραπὸς ἐξ ὕδατος παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐπί τινα μίλια.

Ἑκατέρωθεν τῶν ὀχθῶν ὑπάρχει οὐ μόνον φυσικὴ καλλονή, ἀλλὰ καὶ ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις. Τὸ Φὸρτ-Λῆ καὶ Φὸρτ Οὐάσιγκτων, οἱ Γιῶγκερς καὶ Δώββ-Φέρρυ, τὸ Βέρπλανκ-Πόϊντ καὶ Στώνη-Πόϊντ, καὶ ἄλλα ἐπίσης περίδοξα μέρη ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τοῦ περιηγητοῦ τὰ ὑπὲρ τῆς τῆς ἐλευθερίας ἡρωϊκὰ κατορθώματα τῶν Ἀμερικανῶν...

Ἐν τούτοις τὸ ἡμέτερον ἀτμόπλοιον ἔφερεν ἐπὶ τῶν νώτων αὐτοῦ πλῆθος πολύ, ἐξ οὗ ἄλλοι μὲν μετέβαινον εἰς τὰ λουτρὰ τῆς Σαρατόγας, ἄλλοι δὲ εἰς τὸν καταρράκτην τῆς Νιαγάρας, ὅπως διέλθωσι τὰς θερμὰς ἡμέρας τοῦ καλοκαιρίου. Ἱστάμενος ὄρθιος καὶ περιεργαζόμενος τὰς χλοερὰς καὶ μαγευτικὰς ὄχθας τοῦ Χώδσωνος, ἤκουσα φωνὴν προσκαλοῦσάν με νὰ λάβω θέσιν ἐν κύκλῳ ἀπαρτιζομένῳ ἐκ μιᾶς πρεσβύτιδος καὶ τριῶν νεανίδων, αἵτινες ἤρξαντο ἐρωτῶσαί με μετὰ περιεργείας.

Ἡ περιέργεια τῶν Ἀμερικανῶν ὠνομάσθη πολλάκις ἀσθένεια τοῦ χαρακτῆρός των· ἀλλὰ μακρὰν τοῦ νὰ θεωρήσω αὐτήν, ὡς τοιαύτην, ἐξ ἐναντίας τὴν νομίζω ὡς τὸ μέσον, δι' οὗ ἀποδιώκομεν τὴν μελαγχολίαν καὶ καθιστάμεθα κοινωνικώτεροι, ὁπόταν αὕτη ἀναπτύσσηται ἐν ὥρᾳ καὶ θέσει καταλλήλῳ· ὁπόταν ὅμως ὑπερπηδῶνται ἀσυστόλως τὰ ὅριά της καὶ ὁ περιηγητὴς ὑποβάλλεται εἰς τὰς φορτικὰς ἐρωτήσεις καὶ λεπτολόγους ἐκείνας ἐξετάσεις τῶν ξένων, αὕτη δὲν ἐμπνέει αἰσθήματα μεγάλης συμπαθείας οὐδὲ ὑπολήψεως.

Τοιουτοτρόπως καὶ ἐγὼ αὐτὸς εὑρέθην εἰς δυσάρεστον θέσιν, ἐξεταζόμενος ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ κυριῶν· ἔρριψα δὲ πέριξ μου βλέμμα ἐταστικὸν καὶ ἐχάρην καθ' ὑπερβολὴν μὴ ἀνακαλύψας οὐδένα ἐφημεριδογράφον. Μαθοῦσαι δὲ ὅτι ἤμην ἄγαμος, μὲ ἐξέλαβον ὡς *λέοντα*, ὄνομα ὅπερ πολλοὶ τῶν συνταξειδιωτῶν μου ἐπιδιώκουν μετὰ ζήλου, ἀλλ' ὅπερ, ἐγὼ πάντοτε ἀπέρριψα μετὰ περιφρονήσεως, θεωρῶν αὐτὸ ὡς ἀνάξιον ἀνθρώπου δυναμένου νὰ σκεφθῇ καὶ ἔχοντος νὰ πράξῃ σπουδαιότερόν τι.

Εἰς τὴν θήραν τῶν λεόντων ἐν μὲν τοῖς ὄρεσιν ἀσχολοῦνται οἱ ἄνδρες, ἐν δὲ ταῖς πόλεσιν αἱ γυναῖκες· τὸ δὲ βραβεῖον ἐπὶ τέλους συνίσταται εἰς ἕνα κλωβόν... τὸν συζυγικόν. Τὸ γῆρας μόλις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἄσυλον κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῶν τρυφερῶν τούτων ἀμαζόνων καὶ ὁ γηραιὸς περιηγητὴς δύναται μόνον νὰ περιέλθῃ τὸν κόσμον ὁλόκληρον ἀνενόχλητος, ἐκτὸς ἐὰν τὰ θυλάκιά του ἐκπέμπουσι τὸν ἦχον ἑκατομμυρίων, ἅτινα ἀποκαθιστῶσιν αὐτὸν καὶ νεαρὸν καὶ εὐάρεστον μελλόνυμφον.

— Κύριε, μοὶ λέγει μία ἐξ αὐτῶν, εὐαρεστήθητε νὰ μᾶς δώσητε εἰδήσεις τινὰς περὶ Ἑλλάδος.

— Εὐχαρίστως ἀπήντησα.

— Αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ὡραῖαι;

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ἡ ἑτέρα, ἀφοῦ τοσοῦτον ἐξυμνήθησαν ὑπὸ τοῦ Βύρωνος, ὅστις τοσαύτας ἔλαβεν ἐμπνεύσεις ἐκ τῆς

(α) Ὁ Γκιαούρ. μετάφρ. Αἰκατερ. Κ. Δοσίου.

ἱερᾶς ἐκείνης γῆς τῆς Παλλάδος. Ἀνέγνωσα ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ Βύρωνος. Ἐν τῷ Τζάιλδ Χάρωλδ ὑπάρχουσι στροφαί, αἵτινες ὡς φρονῶ εἰσὶν ὡραιόταται. Ὁ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἔρως του ὑπῆρξε διακαέστατος. Καὶ ἐν τῷ Γκιαοὺρ ὑπάρχουσι μέρη, ἅτινα θεωρῶ ὑπέρτερα πάντων. Πόσον ὡραῖοι εἰσὶν οἱ στίχοι :

Τῶν μεγάλων ἀνδρῶν μῆτερ, κλεινὴ χώρα τῶν ἀνδρείων
ἀπὸ τῶν βουνῶν τὰ ἄντρα ἦσο μέχρι τῶν πεδίων
προμαχὼν ἐλευθερίας, εἴτε δόξης μαυσωλεῖον,
νεκροθήκη ἡμιθέων! .... (*)

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ἐνόησα, ὅτι ἡ νεᾶνις εἶχε ποιητικὴν καρδίαν τὸ δὲ ἐφεξῆς τῆς συνομιλίας ἡμῶν ἀπέδειξεν ὅτι ἐκέκτητο ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ Ὁμήρου, Σαιξσπήρου, Δάντου, Βύρωνος καὶ ἄλλων ἐπίσης μεγάλων ποιητῶν.

Ἡ γραῖα ἐν τούτοις, τακτοποιοῦσα ἐπὶ τῆς ῥινὸς αὐτῆς τὰ ὀμματοϋάλια καὶ ῥίπτουσα ἐπ' ἐμὲ διαπεραστικὸν βλέμμα, ἦτο χαρίεσσα καὶ φιλομειδὴς ὡς εἰκοσαέτις νεᾶνις.

— Ἀρκέσθητε, λέγει, κύριέ μου, εἰς ταῦτα περὶ τῶν ποιητῶν, καὶ εἰπέτε μοι, παρακαλῶ, ποίαν ἰδέαν ἐσχηματίσατε περὶ τῶν Ἀμερικανίδων ;

— Ἡ ἀπάντησις εἶνε δυσχερεστάτη, ἀπήντησα.

— Δὲν θεωρῶ τὸ ζήτημα τοσούτῳ πολύπλοκον, λέγει, ἐπανορθοῦσα τὰ ὀμματοϋάλια αὐτῆς.

Ἐπρόκειτο κυρίως νὰ ἀποφανθῶ συγκρίνων τὰς Ἀμερικανίδας πρὸς τὰς γυναῖκας τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς.

— Αἱ κυρίαι, τῇ λέγω, εἶνε λεπτότατον ἀντικείμενον συζητήσεως· ἀπαρέσκομαι δὲ νὰ ἐνδιατρίβω ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἑνὶ λόγῳ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω γνώμην· ὑπάρχουσι τόσοι ἄλλοι ἀφιερώσαντες ὁλόκληρον αὐτῶν τὸν βίον εἰς τὰς περιγραφὰς τῶν θελγήτρων τοῦ ὡραίου φύλου, μάλιστα δὲ ἐγράφησαν ὁλόκληροι τόμοι Ποιήσεως, ἥτις κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ στιχουργία ἄνευ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἐνθουσιώδους ἐκείνης ἐμπνεύσεως τῶν μεγάλων αἰσθημάτων· ἀφοῦ ὅμως ἐπιμένετε σᾶς ἐκφράζω τὴν γνώμην μου. Τὸ ὡραῖον φῦλον ἐν Ἑλλάδι καὶ πρὸ πάντων ἐν Ἰωνίᾳ ὑπερτερεῖ κατὰ τὴν ὡραιότητα πολὺ τοῦ Ἀμερικανικοῦ, καὶ ὁ ὑμέτερος Πάουαρς, ἐν τῷ ἐπαινεθέντι αὐτοῦ ἔργῳ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Κρυσταλλίνου Παλατίου εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὴν Ἑλληνικὴν προτομήν....

Τὴν στιγμὴν ταύτην μᾶς διέκοψαν δύο ἐλθόντες κύριοι· ἐγὼ δὲ εὗρον εὐκαιρίαν νὰ ἀποχωρήσω εἰς μίαν τοῦ ἀτμοπλοίου γωνίαν, καὶ ἤρχισα ἀναγινώσκων «Τὰς τελευταίας ἐπιστολὰς τοῦ Ἰακώβου Ὄρτις». Μετ' ὀλίγας στιγμὰς προσῆλθεν ἡ *ποιητικὴν καρδίαν* ἔχουσα νεαρὰ Ἀμερικανὶς καὶ ἰδοῦσα ὅτι ἀνεγίνωσκον Ἰταλιστὶ μοὶ λέγει :

— Πόσον ἀγαπῶ τὴν Ἰταλικήν, φρονῶ ὅτι εἶνε ἡ γλυκυτέρα τῶν γλωσσῶν, παρακαλῶ ἀνάγνωσον ὀλίγας γραμμάς.

Ἐγὼ δὲ τυχαίως ἤνεῳξα τὴν 95ην σελίδα καὶ ἀνέγνωσα :

«Perseguitate con là verità i vostri persecutori. E poiché non potete opprimerli, mentre viveno, eó pugnali, opprimeteli almeno con l' obbrobrio per tutti i secoli futuri. Giudicherete l' Europa vivente, e la vostra sentenza illuminerá le genti avvenire».

Ἤτοι : «Καταδιώξατε διὰ τῆς ἀληθείας τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἀδύνατον ὅπως καταβάλητε αὐτοὺς ζῶντας διὰ τῶν ὅπλων, ἐπιρρίψατε ἐπ' αὐτοὺς τὸ ὄνειδος καὶ τὴν αἰσχύνην ἁπάντων τῶν ἐπιόντων αἰώνων. Κρίνατε τὴν ζῶσαν Εὐρώπην, καὶ ἡ ἀπόφασις ὑμῶν θὰ διαφωτίσῃ τὰς ἐπερχομένας γενεάς».

— Δύο ποιητάς, λέγει ἡ δεσποινὶς Νέλλυ, ἠγάπησα περισσότερον τῶν ἄλλων, τὸν Δάντην καὶ τὸν Βύρωνα. Ὁ τελευταῖος μάλιστα ἠγάπα τοὺς Ἕλληνας ὑπερβολικά· πολλάκις προέτρεψεν αὐτοὺς πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας των :

Ἐγερθῆτε! ἐγερθῆτε! ἀνακτήσατε γενναίως
τὴν γῆν ταύτην, τῆς ὁποίας εἶνε ἄφθαρτον τὸ κλέος.
Εἰς τὴν τέφραν τῶν προγόνων εὕρατέ τινας σπινθῆρας
καὶ ἀνάψατ' εἰς τὰ στήθη ἐνθουσιασμοῦ κρατῆρας,
ὁ φιλόπατρις ἂν πέσῃ εἰς τὴν μάχην τῶν αἱμάτων,
ὄνομα θὰ ἀποκτήσῃ φοβερὸν ὡς τ' ὄνομά των,
αἰωνίως τῶν τυράννων τὰς ψυχὰς κατασπαράττων,
εἰς τὰ τέκνα του θ' ἀφήσῃ δόξαν καὶ ἐλπίδα τόσην,
ὥστε ἀντὶ τῆς δουλείας θάνατον θὰ προτιμῶσιν.
Ἀφοῦ ἡ ἐλευθερία ἅπαξ πόλεμον κινήσῃ,
μάχονται τὰ τέκνα ὅταν ὁ πατὴρ των τελευτήσῃ.
Σὺ Ἑλλάς, τοῦ λόγου μάρτυς· τῆς λαμπρᾶς σου ἱστορίας
αἱ σελίδες ἀναγγέλουν... (α)·

Πρὶν ἢ ἡ Ἀμερικανὶς ἀποπερατώσῃ τὴν πλήρη πάθους καὶ αἰσθήματος ἀπαγγελίαν τῶν ὡραίων τούτων στίχων, ὁ συριγμὸς τοῦ ἀτμοπλοίου ἀνήγγειλεν ἡμῖν τὴν εἰς Τάρρυταουν ἄφιξιν. Ἡ πολυθέλγητρος Νέλλυ τείνουσα τὴν χεῖρα ὅπως μὲ ἀποχαιρετήσῃ, ἠρώτησεν ἂν ἤμην Ἕλλην Ἑπτανήσιος.

— Ναί, εἶπον αὐτῇ.

— Ἐὰν ἡ μνήμη μου δὲν μὲ ἀπατᾷ, ἡ Ἑπτάνησος διατελεῖ ὑπὸ τὴν Βρεττανικὴν προστασίαν.

— Δυστυχῶς.... ἀπήντησα.

— Αἴ! φίλε μου, λοιπὸν εἶσθε δοῦλος.

— Βεβαίως, ἐνόσῳ ἡ Πατρίς μου διατελῇ ὑπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ Ἀγγλικοῦ λέοντος.... Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀνέχομαι τὴν δουλείαν, διὰ τοῦτο

«Libertà vo cercando, ch' é si cara
Come sa chi per lei vita rifiuta.»

Ἤτοι :

«Λευθεριὰ 'πάω ζητῶντας
Ποῦνε τόσῳ ἀκριβή,
Ποῦ γι' αὐτὴν ὅποιος τὴν ξέρει
Ἀπαρνιέται τὴν ζωή.»

— Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ ἀποβιβασθῶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἤκουσα αὐτὴν λέγουσαν πρὸς τὰς φίλας της, αἵτινες νῦν ἦλθον πρὸς συνάντησίν της,

—..... Ὄχι, οὐδέποτε θὰ ἀκολουθήσω ξένον, οὗτινος ἡ πατρὶς κεῖται 5,000 μιλίων μακρὰν τῆς ἰδικῆς μου, ἔνθα ξένη γλῶσσα λαλεῖται, καὶ ἔνθα μάλιστα ἡ Βρεττανικὴ τυραννία στιγματίζει τὸ ὑπερήφανον μέτωπον τῶν Ἰονίων.

(Ἕπεται τὸ Ζ' Μέρος) Γ. Δ. Κ.

(*) Μετάφρ. Αἰκ. Κ. Δοσίου.

(α) Ὁ Γκιαούρ. Μετάφρ. Αἰκ. Κ. Δοσίου.

Ο ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

(Ἀπόσπασμα)

[Ἐκ τοῦ ὡραίου ἔργου, δι' οὗ ὁ κ. Σουρῆς ἀναδεικνύεται χαριέστατος φιλόσοφος χωρὶς νὰ παύῃ ὢν καὶ ὁ ἀπαράμιλλος Φασουλῆς, ἀποσπῶμεν τὸ μέρος, ἐν ᾧ ζητήσας καὶ τυχὼν παρὰ τοῦ Μεφιστοφελῆ νὰ γίνῃ.... γέρων... μετάνοεῖ].

1

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐγώ!...
κατήντησα ὁ τάλας
ἀρχαῖος Μαθουσάλας
καὶ τρέμω καὶ ῥιγῶ.

Κι' ἐνῷ πυρέσσων κεῖμαι
θαρρῶ 'στὴν γῆν πῶς εἶμαι
πρὶν γίνῃ φῶς καὶ σκότος
κι' ὁ ἄνθρωπος ὁ πρῶτος.

Παρήλασαν ἐμπρός μου
ὡς λάμψεις καὶ σκιαὶ
Βασίλεια τοῦ κόσμου
κι' αἰώνων γενεαί.

Εἶδα τὸ σκυλολόγι
τοσούτων πεινασμένων,
καὶ τὸν Ἀδὰμ νὰ τρώγῃ
τὸν ἀπηγορευμένον.

'Στὰς φλόγας τῶν Γομόρρων
νομίζω πῶς ἐκάην,
κι' εἶδα τὸν αἱμοβόρον
καὶ θηριώδη Κάϊν.

'Στὴν πρώτην καταιγίδα
ἐκείνην τῶν θνητῶν
καὶ τὴν ἁγίαν εἶδα
τοῦ Νῶε κιβωτόν.

Κι' ἐγὼ οὐρανοβάμων
'στὸν Καύκασον ἐδέθην,
καὶ 'στῆς Κανᾶ τὸν γάμον
μὲ φράκο παρευρέθην.

Μ' ἐτύφλωσεν ἡ ἄμμος
τῆς παλαιᾶς Σαχάρας,
καὶ εἶχα γίνει μάμμος
'στὸν τοκετὸν τῆς Σάρας.

Εἶδα ὡς ἓν φαινόμενον
ἐκ τῶν πολὺ σπουδαίων
καὶ τὸν Περιπλανώμενον
ἐκεῖνον Ἰουδαῖον.

Εἶδα νὰ κόψῃ Χάρος
τοῦ Λάβαν τὰς γυναῖκας
κι' ἐπῆγα ὡς κουμπάρος
'στοὺς γάμους τῆς Ῥεβέκας.

Προσέκλινα τὸ γόνυ
'στὴν πτῆσιν τοῦ Ἰκάρου
κι' εἶδα καὶ τὸ σαγόνι
ἐκείνου τοῦ γαϊδάρου,

Ποῦ ὁ Σαμψὼν φουκτόνων
'στὰς σιδηρᾶς του χεῖρας
διέσπειρε τὸν φόνον
εἰς Φιλισταίων σπείρας.

Ἐπέχυνα μὲ βρῶσιν
τῆς κόπρου τοῦ Αὐγείου
κι' εἶδα τὴν πρώτην πτῶσιν
τοῦ πρώτου Ὑπουργείου.

Εἶδα μυθώδη κέρδη
χωμένα σὲ λαγούμια,
κι' αὐτὸν τὸν Ψευδοσμέρδη
πρὶν καταντήσῃ μούμια.

Διέμεινα 'στὴν νῆσον
τοῦ πλάνου Ῥοβινσῶνος,
ἀλλ' εἶδα καὶ τὸν Κροῖσον
νὰ ψήνεται ἀπόνως.

Ξεκούφανα μὲ σεῖστρα
θεοὺς κι' ἀνθρώπους γαύρους,
κι' εἶδα τὴν Ὀθωνίστρα
μὲ τοὺς Μεγαλοσταύρους.

Ἔπαιξα 'λίγη πρέφα
μετὰ τοῦ Μαθουσάλα,
κι' εἶδα τὴν Γενοβέφα
εἰς τὰ βουνὰ πηλάλα.

Σοφοὺς καὶ μάγους 'βρῆκα
'στὴν πρώτην των σπουδήν,
καὶ μὲς 'στὸν φοῦρνο 'μπῆκα
τοῦ Χόντζα Νασρεδδίν.

Ἔφαγα σιναγρίδα
'στὸ σπῆτι τοῦ Λουκούλλου,
καὶ τὴν Μαρκόλφα εἶδα
μετὰ τοῦ Μπερτοδούλου.

Τρεῖς νύκταις εἶχα μείνει
φρουρὸς μὲ φλέγμα κρύον
σὰν 'πῆγε 'στὴν Ἀλκμήνη
ὁ Ζεὺς ὡς Ἀμφιτρύων.

Τρεῖς νύκταις 'στὸ ποδάρι
νὰ μάθω τί συμβαίνει,
βαστῶντας τὸ φανάρι
τοῦ πάλαι Διογένη.

Κι' ὕστερα τὸν μαγκούφη
τὸν εἶδα εἰς συμπόσιον
νὰ πίνῃ μονορροῦφι
τὸ νέκταρ τὸ ἀμβρόσιον.

Τὸν Πάρι μὲ τῆς Χάραις
τὸν 'πρόφθασα παιδάκι
νὰ παίζῃ τῆς κουμπάραις
καὶ τὸ δακτυλιδάκι.

Εἶδα τὸν Χονδροκώστα
ὡς δήμιον τῶν σκύλων,
καὶ νὰ γενῇ κομπόστα
τῆς Ἔριδος τὸ Μῆλον.

Εἶδα τὸ ἕνα κι' ἄλλο,
τέλος κι' ἀρχὴν δὲν 'βρίσκω,
κι' ἂν δὲν σταθῶ θὰ βγάλω
σπυρὶ 'στὸν οὐρανίσκο.

2

Καὶ ὅμως ἐνῷ πλέον
ἐσάπισα παλαιῶν
εἰς τῆς ζωῆς τὴν πάλην,
τὸ γῆρας τὸ μισῶ
καὶ θέλω καὶ λυσσῶ
νὰ γίνω νέος πάλιν.

ΟΥΙΛΛΙΑΜ ΜΟΡΡΙΣ

(Σκιαγραφία)

[Τὸ ἀκόλουθον περίεργον καὶ ἀξιανάγνωστον ἄρθρον, πραγματευόμενον περὶ τοῦ ἐξόχου Ἄγγλου ποιητοῦ Οὐΐλλιαμ Μόρρις ἐκρίναμεν ἄξιον μεταφράσεως, πεπεισμένοι ὅτι οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν εὐχαρίστως θὰ μάθωσί τινα καὶ περὶ τοῦ συστήματος τῶν ἰδεῶν, αἵτινες ἀπό τινων ἐτῶν καταστᾶσαι τοῦ συρμοῦ, νέμονται τὰς ἀνεπτυγμένας τάξεις ἐν Ἀγγλίᾳ δῆλα δὴ περὶ τῆς σχολῆς τῶν καλουμένων αἰσθητικῶν ἢ προραφαηλιτῶν, τῶν φερόντων ἄκρατον θαυμασμὸν πρὸς τὰ ἔργα τῶν καλλιτεχνῶν τῶν ἀκμασάντων πρὸ τοῦ Ῥαφαήλ].

Κόσμος πολὺς εἶχε συνέλθῃ πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν εἴς τινα τῶν ὁδῶν τοῦ Λονδίνου, ἐν ᾧ ὄρθιος ἐπὶ τοῦ πεζοπατίου, ἀσκεπὴς τὴν κεφαλήν, περιβεβλημένος μακρὰν στενὴν *ρεδιγκόταν* ἐβόα καὶ ἐχειρονόμει ἀνήρ τις μικρόσωμος, ἀλλ' εὐπαγής, ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου ἐρυθρὸν καὶ λαμπροὺς στρογγύλους ὀφθαλμούς, κυανοῦς ὡς ὁ χάλυψ. Μὴ κατορθῶν νὰ ἵσταται ἀκίνητος περιεφέρετο ἀπαύστως, ἡ δὲ ἀφθονία τῶν χειρονομιῶν του ἐκράτει εἰς διηνεκῆ, οὕτως εἰπεῖν, σάλον τὸ σῶμά του. Ἡ πυκνὴ ὑποπόλιος κόμη του ἐκυμάτιζεν ὡς χαίτη καὶ ἄλλοτε μὲν ὕψωνε τὴν πυγμήν του, ἄλλοτε δὲ ἔφερεν εἰς τὸ στόμα καπνοσύριγγά τινα ἐκ ξύλου μέλανος. Δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν ἰσχυρῶν του πνευμόνων καὶ διὰ τῆς φωνῆς ἐκείνης, τῆς διατόρου καὶ ἐπιτετηδευμένης, ἣν κρίνουσι καθῆκον οἱ Ἄγγλοι νὰ προσλαμβάνωσιν, ὁσάκις πρὸς τὸ κοινὸν ὁμιλῶσιν, ὁ ἐξ ὑπογείου οὗτος ἀπόστολος ἐκήρυττεν εἰς τοὺς διαβάτας οὐχί, ὡς ἤθελέ τις ὑπολάβῃ, τὰ ὠφελήματα τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Χριστοῦ ἢ τὰς βασάνους τῆς κολάσεως, ἀλλὰ τὴν ἀνάγκην τῆς συρράξεως τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ τῆς ἐπαναστάσεως.

Εἰ καὶ ἡ ἀστυνομία ἐν Λονδίνῳ εἶνε μᾶλλον ὑπομονητικὴ ἢ ἐν Παρισίοις, ἐν τούτοις ἐπὶ τέλους ἀπώλεσε καὶ αὕτη τὴν ἀνοχὴν καὶ ὁ ῥήτωρ ἤχθη εἰς τὸν ἀστυνομικὸν σταθμόν, ἀείποτε κραυγάζων καὶ χειρονομῶν. Ἐνταῦθα, ἐνῷ ὁ ἀστυνόμος ἠρώτα αὐτὸν ὁποῖός τις τυγχάνει, ἵνα τολμᾷ νὰ ταράττῃ οὕτω τὴν τάξιν ἐν ταῖς ὁδοῖς : «Εἶμαι, ἀπεκρίνατο οὗτος, καλλιτέχνης καὶ ποιητής, ἱκανῶς πεφημισμένος, νομίζω, εἰς τὸν κόσμον ὅλον». Ἀφοῦ ὁ *κόσμος ὅλος*, κατὰ τὴν γνώμην τῶν Ἄγγλων, περιορίζεται εἰς Ἀγγλίαν καὶ τὰ ἐξαρτήματα αὐτῆς, ὁ κ. Οὐΐλλιαμ Μόρρις δὲν ἐψεύδετο· διότι δὲν ὑπάρχει Ἄγγλος, ὁπωσδήποτε γραμμάτων ἠμμένος, ὅστις νὰ μὴ γνωρίζῃ καὶ νὰ μὴ θαυμάζῃ αὐτὸν ὡς καλλιτέχνην καὶ μάλιστα ὡς ποιητήν. Καὶ μὴ νομίσητε ὅτι ὁ κ. Μόρρις εἶνε ποιητὴς δημώδης ἢ ἀοιδὸς σοσιαλιστὴς κατὰ τὸν τρόπον τοῦ μακαρίτου Ποτιὲ ἢ τοῦ κ. Ι. Β. Κλεμάν· τοὐναντίον εἶνε μεταξὺ τῶν ἁβρῶν ποιητῶν ὁ μᾶλλον λελεπτυσμένος καὶ μᾶλλον ἁβρός, ὁ μόνος σύγχρονος Ἄγγλος ποιητής, ὅστις ἀνταποκρίνεται πληρέστατα εἰς τὴν ἰδέαν, ἣν ἔχομεν μορφώσῃ περὶ ποιητῶν *αἰσθητικῶν* ἢ *προραφαηλιτῶν*.

Ἀλλ' ἡ Ἀγγλικὴ ἀστυνομία δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ γινώσκῃ ἢ ἕνα καὶ μόνον ποιητήν, τὸν «Δαφνοστεφῆ», πρὸς ὃν καὶ μόνον συμπεριφέρεται μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιφυλάξεως· πάντες οἱ ἄλλοι δὲν παρίστανται πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῆς ἢ ὡς φιλόλογοι, δηλαδὴ πρᾶγμά τι ταπεινότερον, ἐχόμενον μᾶλλον τοῦ χειροτέχνου ἢ τοῦ *τζέντλεμαν*. Ὥστε ὁ κ. Μόρρις θὰ ἀπεστέλλετο ἀφεύκτως εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὥς τις βαλαντιοτόμος, ἂν μὴ τῷ ἐπήρχετο κατὰ νοῦν νὰ προβάλῃ τίτλον κατ' ἄλλην ἔννοιαν σεβαστὸν ἢ ὡς εἶνε ὁ τοῦ ποιητοῦ : τὸν τίτλον τοῦ μεγάλου βιομηχάνου, διευθυντοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου Μόρρις καὶ Σας ἐν Χάμμεσμιθ, ἀκουστοῦ ἀνὰ πᾶν τὸ βασίλειον διὰ τὴν εἰδικότητα αὐτοῦ περὶ τὴν κατασκευὴν ταπήτων καὶ χάρτου ἐζωγραφημένου.

*
* *

Βιομήχανος, ποιητὴς καὶ δημαγωγὸς σοσιαλιστὴς ὁ κ. Μόρρις ἔχει καὶ τὰς τρεῖς ταύτας ἰδιότητας συγχρόνως, χωρὶς ὑπ' οὐδεμίαν τῶν ἀπόψεων τούτων νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς ἄλλον τινά.

Τὸ ἐργοστάσιον αὐτοῦ τῶν ταπήτων καὶ τοῦ ἐζωγραφημένου χάρτου προέρχεται ἐκ κληρονομίας τοῦ πατρός του, ὅστις ἤδη εἶχε καταστήσῃ αὐτὸν οἶκον πρώτης τάξεως· ἀλλ' εἰς αὐτὸ καὶ μόνον ὀφείλει τὸν ἰδιαίτερόν του χαρακτῆρα ὡς ἐργοστασίου *προραφαηλιτικοῦ*. Γνωστὸν εἶνε πῶς ἡ ἐν Ἰταλίᾳ Ἀναγέννησις τῶν Τεχνῶν κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα ἐφάνη πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν εἰς τοὺς Ἄγγλους καλλιτέχνας οὐχὶ πλέον ὡς ἡ ἀφετηρία, ἀλλ' ὡς τὸ τέρμα καλλιτεχνικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ἐπάνοδος εἰς τοὺς πρωτογενεῖς τεχνίτας ἀπέβαινε τοῦ λοιποῦ τὸ ἔμβλημα ὅλων τῶν ἀντιποιουμένων παιδεύσεώς τινος ἢ ἁπλῶς ἀκολουθούντων τῷ συρμῷ. Καὶ ἐν ᾧ ἄλλοι μὲν ἐπεθύμουν ν' ἀνακαινίσωσι τὸν ῥυθμὸν τοῦ Φρᾶ-Ἀγγέλικο καὶ τοῦ Βοτιτσέλλη ἢ τοῦ Δάντου καὶ τοῦ Πετράρχου, ἄλλοι δὲ ἐδημιούργουν τὸ ἱμάτιον, τὴν ζώνην, τὸν πῖλον τὸν *αἰσθητικόν*, ὁ κ. Οὐΐλλιαμ Μόρρις, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ῥοῦσκιν περισσότερον ἐμβαπτισμένος εἰς τὰ νάματα τῆς ἱστορίας τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ἐπεβάλετο νὰ καταστήσῃ *αἰσθητικὴν* τὴν διακόσμησιν τῶν οἰκημάτων, ἀνανεῶν τὰ σχήματα καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ ΙΕ' αἰῶνος.

Ἡ ἐφ' ὑγροῦ γραφὴ φυσικῶς ἦν ἡ προσφυεστάτη· ἀλλ' οἱ χρόνοι ἦσαν τοσοῦτον παρηλλαγμένοι ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐλπίσωσιν ὅτι θὰ κατώρθουν νὰ στρατολογήσωσιν ἐπιτελεῖον ζωγράφων ἱκανῶν νὰ ζωγραφήσωσιν ἐφ' ὑγροῦ ὅλα τὰ οἰκήματα τοῦ βασιλείου. Ὥστε ὁ κ. Μόρρις ἐδέησε νὰ ἀνακρούσηται πρύμναν καὶ καταφύγῃ εἰς τὰς δημοκρατικωτέρας μεθόδους τοῦ τάπητος καὶ τοῦ ἐζωγραφημένου χάρτου, καταβαλὼν πάντα κόπον, ἵνα τοὐλάχιστον ὑψώσῃ ταῦτα εἰς τὴν ἀξίαν τῆς ἐφ' ὑγροῦ γραφῆς. Τῇ ἀρωγῇ κατ' ἀρχὰς τῶν ζωγράφων τῆς Προραφαηλιτικῆς Ἀδελφότητος, εἶτα δὲ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ σχεδιαστοῦ Οὐάλτερ Κράνε, τοῦ συνεταίρου του εἰς τὸν σοσιαλιστικὸν προσηλυτισμόν, ἐφαντάσθη παντοῖα εἴδη παραδόξων προτύ-

πων, ὅπου ἀναμίγνυνται πρὸς μορφὰς ὠχρὰς ἀπροσδιορίστους χρώματα ἔκλευκα ἢ κατακορῆ. Καὶ ὁ ἀριθμὸς εἶνε ἄπειρος σήμερον τῶν Ἀγγλικῶν οἰκιῶν, τῶν θυσιαζουσῶν πως ταῖς Μούσαις, αἵτινες ἔχουσιν ἐπὶ τῶν τοίχων ζωγραφιστοὺς χάρτας Μόρρις ἢ τάπητας Μόρρις ἐπὶ τῆς κλίμακος.

Ὁμολογῶ ὅτι οἱ τάπητες καὶ οἱ ἐζωγραφημένοι χάρται τοῦ κ. Μόρρις εἶνε κατὰ τὴν ἐμὴν περὶ καλοῦ κρίσιν παρὰ πολὺ Ἀγγλικοί, καὶ ὁ μόνος Ἀγγλικὸς τρόπος διακοσμήσεως, ὅστις μοὶ ἀρέσκει, εἶνε ὁ κατορθῶν νὰ καταφρονήσῃ ὅλων τῶν καλλιτεχνικῶν ἀξιώσεων. Ἀλλ' εἰς ἀντισήκωμα οἱ στίχοι τοῦ κ. Μόρρις εἶνε οἱ ὡραιότεροι τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῇ συγχρόνῳ Ἀγγλικῇ φιλολογίᾳ. Εἰς Ὀξφόρδην, ἔνθα ἐποιήσατο τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, ὁ κ. Μόρρις ἔσχεν ὡς συμμαθητὴν τὸν κ. Σβίνμπουρν, συνεδέθη δ' ἐπίσης καὶ μετὰ τοῦ ποιητοῦ ζωγράφου Δάντου-Ροσσέτη, ὅστις ἠσχολεῖτο τότε νὰ ζωγραφῇ ἐφ' ὑγροῦ τοὺς τοίχους τῆς λέσχης Ἑνώσεως. Οὗτοι οἱ τρεῖς ποιηταὶ εἶνε οἱ ἀντιπροσωπεύοντες ἐν τῇ ποιήσει τοῦ τόπου των τὸν προραφαηλιτικὸν ὅμιλον· ἀλλὰ μόνος ὁ κ. Μόρρις εἶνε ἀληθὴς προραφαηλίτης, ὅσον δύναται Ἄγγλος νὰ ὑπάρξῃ κἄτι τι ἀνάλογον, καὶ δὴ τετρακόσια μετὰ τὸν Ραφαὴλ ἔτη. Ἡ πρώτη συλλογὴ τῶν στίχων του, ἡ Ἄμυνα τῆς Γουενεβέρης, Ὁ βίος καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰάσωνος, ὁ Ἐπίγειος Παράδεισος, κύκλος τις ἀφηγήσεων ἐναλλάσσων τὰς παραδόσεις τῶν κλασικῶν χρόνων πρὸς τοὺς μύθους τοῦ Μέσου Αἰῶνος, εἶνε τρία πρότυπα τέχνης ἐπιμεμελημένης καὶ λαμπροτέρας τὸ εἶδος ἢ τὰ ποιήματα τῶν ἡμετέρων Παρνασσίων μουσοπόλων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὑφῆς ἀρχαϊκῆς, πλήρη εἰκόνων καὶ συνηχήσεων, αἵτινες φαίνονται ὅτι εἶνε αἰώνων παρεληλυθότων. Εἶνε τέλος τοιοῦτος μέχρι αὐτῆς τῆς ἐκλογῆς τῶν λέξεων, ὥστε θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποληφθῇ ὄντως ποιητὴς τῶν πρὸ τῆς Ἀναγεννήσεως χρόνων.

Ὁ συγγραφεὺς τῶν ποιημάτων τούτων ἐφαίνετο εὐλόγως κεκλημένος πρὸ δεκαετίας νὰ καταστῇ ὁ ἐπίδοξος διάδοχος τοῦ λόρδου Τέννυσων ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦ ποιητοῦ τῆς αὐλῆς. Διά τε τὴν οἰκογένειάν του, διὰ τὴν περιουσίαν του, διὰ τὴν βιομηχανικὴν θέσιν του παρίστατο εἰς τοὺς συμπολίτας του ὡς ὁ τέλειος τύπος τοῦ ἐντίμου ἀνθρώπου· ἐπίσης ἄξιοι τιμῆς ἦσαν καὶ οἱ στίχοι του παρεκτὸς τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῶν ὡραιότητος, ἐνῷ ἑτέρωθεν ἡ πολυτελὴς ἡδυπάθεια τοῦ Ροσσέτη καὶ ὁ βλάσφημος πρὸς τὴν δημοκρατίαν ἔρως τοῦ Σβίνμπουρν, εἶχον διὰ παντὸς ἐξελάσῃ αὐτοὺς τοῦ προνομίου τῶν δημοσίων ἀξιωμάτων. Προσθετέον δ' εἰς ταῦτα ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὸν ἐζωγραφημένον χάρτην ὁ κ. Μόρρις ἦν ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου ἐπαναστατικός. Εἰς τὴν Ὀξφόρδην εἶχε διακριθῇ διὰ τὸν ἐνθουσιασμόν του ὑπὲρ τῶν θεωριῶν τοῦ Καρλάϋλ, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἐδικαιολόγει τὴν ὑπεροχὴν τῆς βίας ἐπὶ τοῦ δικαίου. Βραδύτερον δέ, ἐν σειρᾷ διαλέξεων περὶ τῆς τέχνης, εἶχεν ἐκφράσῃ τὴν ζωηρὰν λύπην του διὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν σωματείων καὶ τῶν συντεχνιῶν τοῦ μεσαιῶνος· ἀλλὰ ταῦτα ἀκόμη δὲν εἶχόν τι τὸ ἀνατρεπτικὸν καὶ τὸ ἀγγλικὸν δημόσιον ἐξηκολούθει νὰ τὸν θεωρῇ ὡς τὸν τύπον τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ἀφωσιωμένου καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ καλοῦ.

Ὅθεν ἡ ἔκπληξις ὑπῆρξε μεγάλη ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς Ἀγγλίας, τῷ 1883, ὅτε ἐγνώσθη ὅτι ὁ κ. Οὐΐλλιαμ Μόρρις, ὁ ἔξοχος διευθυντὴς τοῦ οἴκου Μόρρις καὶ Σας ἐν Χάμμερσμιθ, συγγραφεὺς ἀξιοσημειώτων ποιημάτων καὶ πιθανὸς διάδοχος τοῦ λόρδου Τέννυσον, προέβη εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἐρυθρᾶς σημαίας καὶ ἐγένετο εἷς τῶν διευθυντῶν τῆς «Δημοκρατικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας», ἱδρυμένης ὀλίγῳ πρότερον ὑπὸ τοῦ κ. Χύνδμαν.

*
* *

Ἡ κατάπληξις αὕτη, εἰ καὶ δέκα παρῆλθον ἔκτοτε ἔτη, διαρκεῖ ἀκόμα καὶ ὁ σοσιαλιστικὸς ζῆλος τοῦ κ. Μόρρις οὐδαμῶς φαίνεται ψυχρανθείς. Οὗτος ὅμως, καίπερ σφόδρ' ἀσχολούμενος περὶ τὸν σοσιαλισμόν, δὲν ἐλησμόνησε καὶ τὰς πρῴην αὐτοῦ βιομηχανικὰς καὶ φιλολογικὰς ἐργασίας. Φιλοτιμεῖται πάντοτε νὰ προάγῃ τὴν εὐημερίαν τοῦ οἴκου του καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῶν τέκνων του εἶνε τὸ ζωηρότατον μέλημά του· ὅπερ δὲ σπουδαιότερον, οὐδαμῶς κατέλιπε τὰ ποιητικά του σχέδια. Ἐξακολουθεῖ νὰ δημοσιεύῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σειρὰν ἔργων ἐν λόγῳ πεζῷ καὶ ἐμμέτρῳ· εἶδός τι ἐπῶν, ὑπόθεσιν ἐχόντων μύθους σκανδιναυικούς. Εἰς ταῦτα ἡ ἰδέα εἶνε ἀκόμη ἁπλουστέρα, ἡ εἰκὼν τραχυτέρα καὶ τὸ λεξικὸν μᾶλλον ἀρχέτυπον, μᾶλλον ἀπηλλαγμένον τῶν λατινικῶν φράσεων ἢ εἰς τὰ πρότερα αὐτοῦ ποιήματα. Τόσῳ δὲ καλῶς εἶνε τοῦτο κατωρθωμένον ὥστε θὰ ἤγετό τις ἀληθῶς εἰς πειρασμὸν νὰ ἀποδώσῃ τὸν Θάνατον τοῦ Σιγοὺρ καὶ ὅλα ταῦτα τὰ παράδοξα τεμάχια εἴς τινα βάρδον Νορμανδὸν τῶν πρώτων χρόνων.

Ἐν τούτοις ὁ κ. Μόρρις τὸ περισσότερον τοῦ χρόνου του καταναλίσκει εἰς ἐργασίας ὑπὲρ τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καὶ οὐδεὶς ἄλλος περισσότερον οὐτοῦ συνεβάλετο εἰς τὴν ἐφάπλωσιν τῶν σοσιαλιστικῶν ἰδεῶν κατ' αὐτὰς ἐν Ἀγγλίᾳ. Διά τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου ὑπῆρξεν ἀκαταπόνητος. Ρήτωρ ἀδέξιος καὶ δειλὸς τὸ πρόσθεν, ἐπειθαναγκάσθη εἶτα νὰ αὐτοσχεδιάζῃ τοὺς λόγους του ἀντὶ νὰ ἀναγινώσκῃ αὐτούς. Συνήθισεν εἰς τὴν ἐτυμολογίαν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀρχικὴ δειλία του καὶ ἡ ἀδεξιότης τῷ ἐξυπηρέτησαν, καταστήσασαι ὑπερβολικωτέραν τὴν σφοδρότητα τῶν ῥητορικῶν ἀποστροφῶν του. Πρὸς τούτοις κέκτηται ὅλην τὴν θέρμην καὶ ὅλην τὴν ἀφιλοκέρδειαν ἀποστόλου. Οὐδεμία μέθοδος φαίνεται αὐτῷ φευκτέα, ὅταν πρόκειται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ἰδεῶν. Διὰ τοῦτο εἶδον αὐτὸν νὰ διάγῃ ἑβδομάδας ὅλας μεταξὺ τῶν ἐργατῶν εἰς ἀπομεμακρυσμένας γωνίας τῆς Σκωτίας ἢ νὰ διανέμῃ προγράμματα εἰς τὰς εἰσόδους τῶν σιδηροδρομικῶν σταθμῶν καὶ νὰ καλῇ τοὺς διαβάτας εἰς ἐξέγερσιν ἐν ταῖς πλατείαις. Ὠργάνωσε παρ' ἑαυτῷ ἐν Χάμμερσμιθ διαλέξεις ἑβδομαδιαίας διὰ τοὺς ἐργάτας τοῦ διαμερίσματος. Διηύθυνεν ἐπὶ μακρὸν ἐφημερίδα, συντάσσων αὐτὴν μόνος αὐτὸς σχεδὸν καὶ ἔπραξέ τι καλλίτερον τούτου· ἔταξε τὴν Μοῦσάν του εἰς ἐξυπηρέτησιν τοῦ σοσιαλιστικοῦ σκοποῦ, δημοσιεύσας σειρὰν «Ἀσμάτων διὰ τοὺς Σοσιαλιστάς», ᾀσμάτων ἀτυχῶς παραπολὺ προραφαηλικῶν, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρξῃ δυνατὸν νὰ καταστῶσιν καθολοκληρίαν ἀποδεκτά!

«Σπεύσατε, ἔλεγε, παιδιά μου, καὶ ἐνωτίσθητε ἱστορίας, ἥτις δὲν ἐγράφη ἀκόμη — ἱστορίας τῶν θαυμασίων ἡμερῶν, αἵτινες μέλλουσι προσεχῶς νὰ ἀνατείλωσι καὶ καθ' ἃς τὸ πᾶν θὰ βαδίσῃ ἀπὸ τοῦ καλοῦ εἰς τὸ βέλτιον».

Ὁ κ. Μόρρις ἔσχε τὸ μειονέκτημα μόνον νὰ μετενέγκῃ καὶ ἐπὶ τοῦ σοσιαλιστικοῦ σταδίου τὸ ὀξὺ καὶ νευρικῶς εὐερέθιστον καὶ ἀνυπόμονον, ἅπερ εἶνε τὰ δεσπόζοντα γνωρίσματα τοῦ χαρακτῆρός του. Ἀφοῦ διηύθυνε μετὰ τοῦ κ. Χύνδμαν τὴν Σοσιαλιστικὴν Ὁμοσπονδίαν, ἵδρυσεν εἶτα μετὰ τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας Ἄβελιγγ τὸν Σοσιαλιστικὸν Δεσμόν, ὃν κατέλιπεν ἐπίσης βραδύτερον. Νῦν δὲ εὕρηται σχεδὸν μεμονωμένος, ἡγούμενος κόμματος ἐξ ὀλίγων, ὅπερ δὲν φαίνεται νὰ τέμνῃ τὴν ὁδὸν τῆς εὐτυχίας.

Ὥστε ἡ ῥοπὴ αὐτοῦ, τὸ πρόσθεν ἀξιοσημείωτος γενομένη, κινδυνεύει νῦν νὰ ἐλαττωθῇ. Ἴσως διότι οἱ Ἄγγλοι ἐργάται, μεθ' ὅλους τοὺς μόχθους τοῦ κ. Μόρρις, διεῖδον ἐπὶ τέλους, ὅτι ὁ δημαγωγὸς οὗτος εἶνε μᾶλλον ποιητὴς ἢ σοσιαλιστής, διότι μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν στοιχείων ὑπάρχει διάστασίς τις, ὁσημέραι ἐκδηλότερον δεικνυμένη. Ἤ, ἴσως διότι ὁ κ. Μόρρις κατὰ περιόδους, ἀφίνων τὸν προσηλυτισμόν, ἐπέστρεφεν εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὸν ἐζωγραφημένον χάρτην, ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἡγέται δὲν ὠκνοῦν νὰ ἐπινοῶσι πλεκτάνας καὶ νὰ μηχανῶνται, ἵνα κερδαίνωσιν ἔδαφος.

Ὅταν κυνηγός τις τῆς κάτω Νορμανδίας θέλῃ νὰ ἀπαλλαγῇ κυνός, κατηγορεῖ αὐτοῦ ὡς λυσσῶντος. Ὅταν ἀρχηγός τις τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐπιθυμῇ νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ συνάρχοντος κατηγορεῖ αὐτοῦ ὡς «ἀναρχικοῦ». «Ἀναρχικὸς» κραυγάζει ὁ κ. Βέβελ εἰς τὸν κ. Οὐέρνερ «ἀναρχικὸς» φωνεῖ ὁ κ. Λεῖβνεχτ εἰς τὸν κ. Δομελᾶ Νιεβουενχούς· «ἀναρχικὸς» βοᾷ μὲ τὴν ἔρρινον αὐτῆς προφορὰν ἡ κυρία Ἄβελιγγ κατὰ τοῦ κ. Μόρρις. Καὶ εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ ἴνδαλμα τοῦ κ. Μόρρις εἶνε κοινωνία ἄνευ ἀρχόντων καὶ ἄνευ νόμων, ἵδρυμά τι ὅπου ἕκαστος ἔσται ἐλεύθερος· ἵνα δὲ ἐπιτευχθῇ μίαν ἡμέραν ἡ σύστασις τῆς κοινωνίας ταύτης, ὁ κ. Μόρρις αἰτεῖται κατ' ἀρχάς, ἀπαράλλακτα ὅπως οἱ Μαρξισταί, τὸν πόλεμον τῶν τάξεων, τὴν δικτατορείαν τῆς τετάρτης τάξεως, τὴν καθ' ὁμάδας ὀργάνωσιν. Σαφῶς ἐξεφράσθη περὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἰς ἀρτιφανές τι βιβλίον, ἔνθα πειρᾶται νὰ πραγματώσῃ τὴν οὐτοπίαν του. Παρεισάγει ἐκεῖ Ἀγγλίαν τινὰ ἰδανικήν, καταστᾶσαν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ κράτους τῶν κεφαλαιούχων, χώραν, ἐν ᾗ λατρεύεται τὸ καλὸν καὶ ἡ τέχνη. Καὶ δὲν πιστεύω ὅτι ὁ σοσιαλιστικὸς κόσμος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς «Πολιτείας» τοῦ Πλάτωνος νὰ ἔγραψε βιβλίον τελειότερον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς τέχνης. Δὲν πιστεύω ὅτι ὁ κ. Μόρρις ἐφιλοτέχνησεν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τῆς καθαρᾶς φιλολογίας σελίδας θαυμασιωτέρας, οἷα εἶνε παραδείγματος χάριν ἡ ἀφήγησις ταξειδίου διὰ τοῦ ποταμοῦ Ταμέσεως, ὅλου μυροβολοῦντος ἐκ τῆς εὐωδίας τῶν ἀρωμάτων καὶ ἀντηχοῦντος ἐκ τῶν ἡδέων φθόγγων ζωῆς νέας. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης ἐκεῖ καὶ γυναῖκες, νεάνιδες εὐγενεῖς μὲ κυματίζοντα ἱμάτια, αἵτινες παρέρχονται μὲ χαροποὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἱμερόεν τὸ μειδίαμα· γυναῖκες ἀπείρως χαριέστεραι ὅλων τῶν ἡρωΐδων τοῦ Ροσσέττη καὶ τοῦ κ. Βοῦρν Ζόν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Βοττιτσέλλη. Αὗται μαγεύουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν ἐπαφροδίτων κινήσεών των καὶ δίδονται εἰς ὅλους, ὅσοι ἐφίενται αὐτῶν, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἀναγνώστας. Καὶ εἶνε αὗται, αἵπερ μεταξὺ δύο φιλημάτων ἐξηγοῦσι τὰ πλεονεκτήματα τῆς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως. Καὶ χρονίζει τις μεταξὺ τῶν βραχιόνων αὐτῶν καὶ εἶνε διατεθειμένος νὰ προκρίνῃ ὅλων τῶν Μὰρξ καὶ ὅλων τῶν Λασσὰλ τὸν πρακτικώτερον τοῦτον σοσιαλιστήν, ὅστις διὰ τῆς ἀρετῆς τῆς τέχνης του εὑρῆκε τὸν πόρον νὰ πραγματώσῃ διὰ μιᾶς κόσμον τερπνόν, κόσμον ἔνθα ἡ δικαιοσύνη δὲν παρακωλύει τὸ κάλλος.

Γ. Ε. Μεσης

Rider Haggard

ΕΚΕΙΝΗ

(ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται)

Μυθιστορία

(Συνέχεια)

Β'.

Οἱ τάφοι τοῦ Κώρ.

Ἀφ' οὗ ἀπήχθησαν οἱ δεσμῶται ὑπὸ τῶν φρουρῶν, ἡ Ἀϊσᾶ ἐκίνησε τὴν χεῖρά της καὶ οἱ θεαταὶ ἤρξαντο κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ ἕρπωσιν ἀπομακρυνόμενοι ὡς ποίμνιον προβάτων, μετὰ ταῦτα δὲ ὅταν ἔφθασαν εἰς ὀλίγην ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν νὰ ἐγείρωνται καὶ νὰ ἀπέρχωνται περιπατοῦντες. Ὅταν ἔμεινα οὕτω μόνος μετὰ τῆς Ἀϊσᾶς καὶ τῶν ἀλάλων, τῇ ἐξέθηκα τὴν θέσιν τοῦ Λέοντος καὶ τὴν παρεκάλεσα νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, ἀλλ' αὕτη μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἤρχετο κατὰ τὸ ἑσπέρας.

— Δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀποθάνῃ μέχρι τῆς νυκτός, προσέθηκεν, διότι οἱ ἐκ πυρετοῦ ἀποθνήσκοντες, ἀποθνήσκουσι πάντοτε νύκτα· ἄλλως τε εἶνε κάλλιον νὰ ἀφεθῇ ἡ ἀσθένειά του νὰ κάμῃ τὴν περίοδόν της.

Ἠγέρθην τότε ἵνα ἀπέλθω, ἀλλ' αὕτη μὲ ἠμπόδισε καὶ μὲ προσεκάλεσε νὰ ἐπισκεφθῶ μετ' αὐτῆς τὰ θαύματα τῶν σπηλαίων τοῦ Κώρ. Μὲ εἶχε καταθέλξῃ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ τῇ ἀρνηθῶ οὐδέν, καὶ συνεπῶς ὑπήκουσα.

Ἠγέρθη τότε καὶ ἔνευσε πρὸς τοὺς ἀλάλους· ἀμέσως δέ τινες ἐκ τῶν κορῶν ἔλαβον δᾷδας καὶ ἐτάχθησαν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθέν

μας, οἱ δὲ φρουροὶ καὶ οἱ λοιποὶ θεράποντές της ἀπῆλθον.

— Ἤδη, ὦ Χόλλυ, θέλεις νὰ ἴδῃς τινὰ ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ τόπου τούτου; Θεώρησον τὸ σπήλαιον τοῦτο· εἶδες ποτὲ τὸ ὅμοιόν του; Καὶ ὅμως πολλὰ τοιαῦτα ἐλαξεύθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατοίκων τοῦ Κώρ. Ἦτο θαυμάσιος λαός, ἀλλὰ ὡς οἱ Αἰγύπτιοι, ἐτίμων τοὺς νεκροὺς περισσότερον τῶν ζώντων. Πόσοι ἄνθρωποι νομίζεις ὅτι ἐδέησε νὰ ἐργασθῶσι, καὶ ἐπὶ πόσα ἔτη ἵνα λαξεύσωσι τὸ σπήλαιον τοῦτο;

— Μυριάδες, ἀπεκρίθην.

— Ναί, Χόλλυ μου. Ὁ λαὸς οὗτος ἤκμασε πολὺ πρὸ τῶν Αἰγυπτίων. Δύναμαι νὰ ἀναγνώσω ὀλίγα ἐκ τῶν ἐπιγραμμάτων των καὶ ἐδιδάχθην μόνη μου τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν. Ἴδε τοῦτο ἦτο ἓν ἐκ τῶν τελευταίων σπηλαίων ἅτινα ἐλάξευσαν.

Στραφεῖσα δὲ πρὸς τὸν ὄπισθέν της βράχον, διέταξε τοὺς ἀλάλους νὰ ὑψώσωσι τὰς δᾷδας των. Ὑπῆρχε λελαξευμένη ἐπὶ τοῦ βράχου ἄνωθεν τῶν βαθμίδων ἡ εἰκὼν γέροντος καθημένου ἐπὶ ἕδρας καὶ κρατοῦντος ἐλεφαντίνην βακτηρίαν. Ὡμοίαζε πολὺ τὴν μορφὴν ἑτέρου ἀνθρώπου, ὅστις παρίστατο ταριχευόμενος ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ φαγητοῦ μας. Κάτωθεν τῆς ἕδρας του, ἥτις ἦτο τῆς αὐτῆς κατασκευῆς μετ' ἐκείνης ἐφ' ἧς εἶχε καθίσει ἡ Ἀϊσᾶ ἵνα δικάσῃ, ὑπῆρχε βραχὺ ἐπίγραμμα γεγραμμένον διὰ παραδόξων χαρακτήρων, οὓς δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀρκούντως ἵνα τοὺς περιγράψω. Ὡμοίαζον κἄπως τοὺς Κινεζικούς. Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἡ Ἀϊσᾶ ἤρξατο ν' ἀναγινώσκῃ μετά τινος δυσκολίας καὶ νὰ τὸ ἐξηγῇ. Εἶχε δὲ ὡς ἑξῆς:

«*Κατὰ τὸ ἔτος 4250 ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἄστεως* τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Κὼρ συνετελέσθη τὸ σπήλαιον τοῦτο ὑπὸ τοῦ Τίσνου βασιλέως τοῦ Κώρ, ἀφοῦ εἰργάσθη ὁ λαὸς καὶ αἱ δοῦλαι τοῦ λαοῦ ἐπὶ τρεῖς γενεάς, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς τάφος τῶν πολιτῶν ἀπογόνων των. Εἴθε ἡ εὐλογία τοῦ Οὐρανοῦ ἄνωθεν τῶν Οὐρανῶν νὰ κατέλθῃ ἐπὶ τοῦ ἔργου των καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν ὕπνον τοῦ Τίσνου τοῦ κραταιοῦ βασιλέως, οὗ ἡ εἰκὼν εἶνε ἄνωθεν γεγλυμμένη, βαθὺν καὶ νήδυμον μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεως.[1] Ἐπίσης τὸν ὕπνον τῶν δούλων του καὶ ἐκείνων ἐκ τῆς οἰκογενείας του, οἵτινες θὰ γεννηθῶσι μετ' αὐτὸν καὶ θὰ *ταφῶσιν ὡς αὐτός*».

— Βλέπεις, Χόλλυ, εἶπεν *Ἐκείνη*, ὁ λαὸς οὗτος ᾠκοδόμησε τὴν πόλιν, ἧς τὰ ἐρείπια ὑπάρχουσιν εἰσέτι εἰς τὴν πέραν πεδιάδα 4 1)2 χιλιάδας ἔτη πρὶν λαξεύσωσι τὸ σπήλαιον τοῦτο. Καὶ ὅμως ὅταν τὸ εἶδον τὸ πρῶτον πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν ἦτο ἀκριβῶς εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν εἰς ἣν καὶ σήμερον. Φαντάσθητι λοιπὸν πόσον ἀρχαία θὰ εἶνε ἡ πόλις ἐκείνη! Ἤδη ἀκολούθησόν με καὶ θὰ σοὶ δείξω πῶς ἔπεσεν ὁ λαὸς οὗτος ὅταν ἔφθασεν ἡ στιγμὴ καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ πέσῃ.

Μεθ' ὃ ἤρξατο ἡ Ἀϊσᾶ νὰ βαδίζῃ πρὸ ἐμοῦ καὶ νὰ πορεύεται πρὸς τὸ μέσον τοῦ σπηλαίου. Ὅταν ἔφθασεν εἰς μέρος τι ὅπου μέγας στρογγύλος βράχος ἔφρασσεν ὀπήν, ὡς τὰ στρογγύλα σκεπάσματα τῶν παρ' ἡμῖν ὀχετῶν φράσσουσι τὰς ὀπὰς αὐτῶν, ἔστη καί:

— Βλέπεις; εἶπε. Εἰπέ μου τί εἶνε τοῦτο;

— Δὲν γνωρίζω, ἀπήντησα.

Τότε ἐκείνη διῆλθε πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ σπηλαίου καὶ διέταξε τὰς ἀλάλους νὰ φέξωσιν.

Ἐπὶ τοῦ τοίχου ὑπῆρχεν εἰκὼν κεχρωματισμένη, κάτωθεν δ' αὐτῆς χαρακτῆρες ὅμοιοι πρὸς τοὺς τοῦ πρώτου ἐπιγράμματος. Ἡ Ἀϊσᾶ τότε ἤρξατο νὰ τοὺς ἀναγινώσκῃ ὡς ἑξῆς:

«Ἐγὼ Ἰούνης, ἱερεὺς τοῦ μεγάλου ναοῦ τοῦ Κὼρ γράφω ταῦτα ἐπὶ τῆς πέτρας τοῦ νεκροταφείου κατὰ τὸ ἔτος 4803 ἀπὸ κτίσεως τοῦ Κώρ. Τὸ Κὼρ ἔπεσε! Δὲν θὰ κάμνωσι πλέον συμπόσια οἱ ἰσχυροὶ ἐν τοῖς μεγάροις του καὶ δὲν θὰ βασιλεύῃ πλέον ἐπὶ τοῦ κόσμου, καὶ δὲν θὰ ἐξέρχωνται πλέον τὰ πλοῖά του, ἵνα ἐμπορεύωνται μετὰ τοῦ κόσμου. Τὸ Κὼρ ἔπεσε! καὶ οἱ ὅρμοι του οὓς κατεσκεύασε, καὶ τὰ μεγάλα του ἔργα, καὶ διώρυγές του ἃς ἔσκαψε, θὰ εἶνε εἰς τὸ ἑξῆς κατοικία τῶν λύκων καὶ τῶν γλαυκῶν καὶ κύκνων, καὶ τῶν βαρβάρων οἵτινες θὰ ἔλθωσι κατόπιν. Πρὸ εἴκοσι καὶ πέντε Σεληνῶν (μηνῶν) ἐπεκάθισε νέφος ἐπὶ τοῦ Κώρ, καὶ τῶν ἑκατὸν πόλεων αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῆς νεφέλης ἐξῆλθε λοιμός, ὅστις ἐφόνευσε τὸν λαόν, νέους καὶ γέροντας, τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον καὶ δὲν ἐφείσθη οὐδενός. Ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἐγένοντο μέλανες καὶ ἀπέθανον, οἱ νέοι καὶ οἱ γέροντες, οἱ πλούσιοι καὶ οἱ πένητες, οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες, οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ δοῦλοι. Ὁ λοιμὸς ἐφόνευσεν, ἐφόνευσε, καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ φονεύῃ ἡμέραν καὶ νύκτα. Ὅσοι δὲ ἐσώθησαν ἐκ τοῦ λοιμοῦ ἀπέθανον τῆς πείνης. Δὲν ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ διατηρηθῶσι τὰ σώματα τῶν υἱῶν τοῦ Κὼρ κατὰ τὰ ἀρχαῖα θρησκευτικὰ ἤθη, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν νεκρῶν ἦτο μέγας, συνεπῶς ἐρρίπτοντο ἐντὸς τοῦ φρέατος, ὅπερ κεῖται κάτωθεν τοῦ σπηλαίου διὰ τῆς ὀπῆς ἥτις εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ σπηλαίου.

«Τότε τέλος οἱ ὑπολειπόμενοι ἐκ τοῦ μεγάλου τούτου λαοῦ, λαοῦ ὅστις ὑπῆρξε τὸ φῶς τοῦ κόσμου κατῆλθον εἰς τὴν ἀκτὴν καὶ λαβόντες πλοῖον ἔπλευσαν πρὸς βορρᾶν· καὶ ἤδη εἰμὶ ἐγὼ ὁ ἱερεὺς Ἰούνης ὅστις γράφω ταῦτα, ὁ ἔσχατος ἄνθρωπος ὅστις ἔμεινε ζῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει τῶν ἀνθρώπων. ἀλλὰ δὲν γινώσκω ἂν ἔμεινε καὶ ἄλλος ζῶν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις. Ταῦτα γράφω ἐν τῇ θλίψει τῆς καρδίας μου πρὶν ἀποθάνω, διότι τὸ αὐτοκρατορικὸν Κὼρ δὲν ὑπάρχει πλέον καὶ διότι οὐδεὶς πλέον ἔμεινεν ἵνα προσκυνήσῃ εἰς τὸν ναόν του, καὶ πᾶσαι αἱ πλατεῖαι του εἶνε κεναὶ καὶ οἱ πρίγκηπές του καὶ οἱ ἀρχηγοί του καὶ οἱ ἔμποροί του καὶ αἱ εὐειδεῖς γυναῖκές του παρῆλθον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου».

Ἐστέναξα ἐξ ἐκπλήξεως· διότι ἡ εἰκονιζομένη ἐρήμωσις ἐν τῇ ἀνεπεξεργάστῳ ταύτῃ περιγραφῇ ἦτο τῳόντι καταπληκτική.

Ἦτο τρομερὸν τὸ φαντάζεσθαι τὸν μόνον τοῦτον ἄνθρωπον, ὅστις ἐπιζήσας τῆς γενικῆς

[1] Ἡ φράσις αὕτη εἶνε ἀξιοσημείωτος διότι ἀποδεικνύει πίστιν εἰς μέλλουσαν ζωήν.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

καταστροφῆς τὴν ἀφηγεῖτο πρὶν κατέλθῃ ὡς οἱ λοιποὶ εἰς τὰ σκότη τοῦ θανάτου. Τί ἄραγε ἠσθάνετο ὁ γέρων οὗτος ἐν ᾧ ἐν τῇ τρομερᾷ μοναξίᾳ του καὶ εἰς τὸ φῶς μιᾶς μόνης λυχνίας φωτιζούσης ἐλάχιστον μέρος τοῦ σκότους, ἔγραφε δι' ὀλίγων βραχέων γραμμῶν τὴν ἱστορίαν τοῦ θανάτου τῆς πατρίδος του ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ σπηλαίου;

Τί λαμπρὸν θέμα διὰ τὸν ἠθικολόγον, ἢ τὸν ζωγράφον, ἢ τῳόντι διὰ πάντα ἄνθρωπον ὅστις δύναται νὰ σκέπτηται!

— Δὲν σοῦ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα, ὅτι οἱ διαφυγόντες τὸν θάνατον ἐκ τοῦ λαοῦ τούτου καὶ πλεύσαντες πρὸς βορρᾶν ἴσως εἶνε οἱ πατέρες τῶν Αἰγυπτίων; Ἠρώτησεν *Ἐκείνη*.

— Δὲν γνωρίζω. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ κόσμος εἶνε πολὺ ἀρχαῖος!

— Ἀρχαῖος; Βεβαίως εἶνε ἀρχαῖος. Ἀλληλοδιαδόχως ὑπῆρξαν ἔθνη μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ καὶ πλούσια καὶ ἔμπειρα εἰς τὰς τέχνας ἅτινα συνετρίβησαν καὶ παρῆλθον, καὶ ὧν οὔτε ἡ ἀνάμνησις σώζεται πλέον. Τοῦτο εἶνε μόνον ἓν ἐκ τῶν πολλῶν! Ὁ χρόνος καταβιβρώσκει τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου ἐκτὸς ὅταν οὗτος λαξεύῃ σπήλαια ὡς ὁ λαὸς τοῦ Κώρ· ἀλλὰ καὶ τότε ἴσως ἡ θάλασσα τὰ καταπίῃ ἢ ἴσως τὰ κρημνίσῃ ὁ σεισμός. Τίς γνωρίζει τί ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἢ τί μέλλει νὰ ὑπάρξῃ; Οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὡς ὁ σοφὸς Ἰουδαῖος ἔγραψε πρὸ πολλοῦ. Ἀλλὰ δὲν πιστεύω ὅτι ὁ λαὸς οὗτος ἐξοντώθη ἐντελῶς. Ὀλίγοι τινὲς φαίνεται ὅτι ἐπέζησαν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, διότι ὑπῆρχον πολλαὶ πόλεις. Ἀλλ' οἱ βάρβαροι ἐκ Νότου, ἢ ἴσως ὁ λαός μου οἱ Ἄραβες ἀπῆλθον κατ' αὐτῶν καὶ ἔλαβον εἰς γάμον τὰς γυναῖκας των καὶ οὕτως ἀνεφύη ἡ φυλὴ τῶν παρόντων Ἀμαχαγγέρων, τῶν νόθων υἱῶν τοῦ μεγάλου λαοῦ τοῦ Κώρ, οἵτινες κατοικοῦσιν εἰς τὰ σπήλαια ταῦτα ὁμοῦ μετὰ τῶν ὀστέων τῶν πατέρων των. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζω μετὰ βεβαιότητος. Τίς δύναται νὰ γνωρίζῃ; Ἡ τέχνη μου δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τοσοῦτον βάθος τῆς σκοτίας, τῆς νυκτὸς οὗ χρόνου. Εἶνε μέγας λαός. Κατέκτησαν μέχρις οὗ οὐδεὶς πλέον ἔμεινε πρὸς κατάκτησιν καὶ τότε κατῴκησαν ἐν εἰρήνῃ ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ βραχώδους ὄρους των, μετὰ τῶν δούλων καὶ δούλων των, τῶν μουσικῶν καὶ τῶν γλυπτῶν καὶ τῶν παλλακίδων των, καὶ ἐμπορεύοντο καὶ ἤριζον καὶ ἐθήρευον καὶ ἐκοιμῶντο καὶ ἠγάλλοντο μέχρις οὗ ἔφθασεν ἡ ὥρα των. Ἀλλ' ἐλθὲ νὰ σᾶς δείξω τὸ μέγα φρέαρ ὑπὸ τὸ σπήλαιον περὶ οὗ ὡμίλεῖ τὸ ἐπίγραμμα. Οὐδέποτε θὰ ἴδῃς τι παρόμοιον.

Τὴν ἠκολούθησα εἰς ἕνα πλάγιον διάδρομον καὶ ἐκεῖθεν κατελθόντες μέγαν ἀριθμὸν βαθμίδων εὑρέθημεν ἐντὸς σήραγγος εὑρισκομένης εἰς βάθος ἑξήκοντα τουλάχιστον ποδῶν ἐντὸς τοῦ βράχου καὶ λαμβανούσης ἀέρα δι' ὀπῶν, αἵτινες δὲν γνώσκω πόθεν ἀνέπνεον.

Ἡ σήραγξ αὕτη ἐτελείωσεν ἐκεῖ καὶ ἡ *Ἐκείνη* στᾶσα ἔνευσεν εἰς τοὺς ἀλάλους νὰ ὑψώσωσι τὰς λυχνίας. Τότε εἶδον θέαμα ὅπερ ὡς προεμάντευσεν *Ἐκείνη* δὲν εἶδον οὔτε μέλλω νὰ ἴδω πλέον ποτέ.

Ἱστάμεθα ἐντὸς ὑπερμεγέθους φρέατος, ἢ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ χείλους αὐτοῦ, διότι ἐξηκολούθει νὰ κατέρχηται ἀγνοῶ πόσον βαθύτερον τοῦ ἐπιπέδου, ἐφ' οὗ εὑρισκόμεθα. Περὶξ ὑπῆρχε ταπεινὸς τοῖχος ἐκ πέτρας. Ἦτο εὐρύτατον καὶ ὅταν ὑψώθησαν αἱ λυχνίαι εἶδον, ὅτι δὲν ἦτο ἄλλο, ἢ μέγα κοιμητήριον πλῆρες πολλῶν χιλιάδων ἀνθρωπίνων σκελετῶν, συνεσωρευμένων ἐπ' ἀλλήλων καὶ σχηματιζόντων πυραμίδα. Δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ θέαμα μᾶλλον ἀπαίσιον τοῦ σωροῦ τούτου τῶν λειψάνων ἀποθανούσης φυλῆς.

Ὅ,τι ὅμως τὸ καθίστα μᾶλλον ἀπαίσιον ἦτο ὅτι, ὡς ἐκ τοῦ ξηροῦ ἀέρος τοῦ σπηλαίου εἶχον ἀποξηρανθῆ πολλὰ σώματα, μὲ τὸ δέρμα εἰσέτι διατηρούμενον ἐπ' αὐτῶν καὶ εὑρίσκοντο ἤδη εἰς ἀπάσας τὰς στάσεις, ἃς δύναταί τις νὰ φαντασθῇ, ἀτενίζοντά μας ἀγρίως διὰ μέσου τοῦ ἀπείρου σωροῦ τῶν λευκῶν ὀστέων, ὡς φρικώδης παρῳδία τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν τῇ καταπλήξει μου ἔβαλα κραυγὴν ὁ δὲ ἀντίκτυπος τῆς φωνῆς μου πολλαπλασιασθεὶς ἐντὸς τῶν θόλων τοῦ κοιμητηρίου ἐτάραξε τὴν ἰσορροπίαν κρανίου ἱσταμένου ἐπὶ τοῦ ἄκρου κνήμης, ἴσως ἀπὸ πολλῶν χιλιάδων ἐτῶν.

Τὸ κρανίον κατέπεσε, καὶ ἐν τῇ πτώσει του παρέσυρε πλῆθος ἄλλων ὀστέων, καὶ ταῦτα πάλιν ἄλλα, μέχρις οὗ ὁλόκληρον τὸ σπήλαιον ἀντήχησεν ἐκ τοῦ κροταλισμοῦ των. Θὰ ἐνόμιζέ τις, ὅτι οἱ σκελεταὶ ἠγείροντο, ἵνα μᾶς δεξιωθῶσι.

— Ἂς ἀπέλθωμεν, εἶπον.... Εἶδον ἀρκετά! Ταῦτα εἶνε ἀναμφιβόλως τὰ λείψανα τῶν ἀποθανόντων ἐκ τοῦ μεγάλου λοιμοῦ, προσέθηκα, ἅμα ἐστράφημεν, ἵνα ἀναχωρήσωμεν.

— Ναί. Ὁ λαὸς τοῦ Κὼρ πάντοτε ἐβαλσάμου τοὺς νεκρούς του, ὡς ἔπραττον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι. Ἀλλ' οἱ Κώριοι ἦσαν ἐπιτηδειότεροι ἐκείνων, διότι δὲν ἐξήγαγον ἐκ τοῦ σώματος καὶ τοῦ ἐγκεφάλου των τὰ ἐντόσθια, ἀλλ' ἐποίουν φλεβικὰς ἐνέσεις δι' οὐσίας τινός. Ἀλλὰ στῆθι πρὸς στιγμὴν καὶ θὰ ἴδῃς.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἔστη πλησίον ἑνὸς τῶν κουφωμάτων, ἅτινα ἔτεμνον τὸν διάδρομον, ἐν ᾧ εὑρισκόμεθα, καὶ ἔνευσε πρὸς τοὺς ἀλάλους νὰ φέξωσι. Εἰσήλθομεν δι' αὐτοῦ ἐντὸς θαλάμου ὁμοίου πρὸς ἐκεῖνον, ἐν ᾧ εἶχον κοιμηθῆ, ὅταν ἐφθάσαμεν τὸ πρῶτον εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀμαχαγγέρων. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἀντὶ μιᾶς ὑπῆρχον δύο πέτριναι κλίναι. Ἐπ' αὐτῶν ἔκειντο σώματα κεκαλυμμένα διὰ κιτρίνων (*) ὑφασμάτων, ἐφ' ὧν εἶχεν ἐπικαθίσει λεπτοτάτη κόνις, ἀλλ' ὄχι τόση, ὅση δυνατὸν νὰ ὑποτεθῇ, διότι ἐντὸς τῶν σπηλαίων τούτων δὲν ὑπάρχουσιν ὕλαι δυνάμεναι νὰ μεταβληθῶσιν εἰς κόνιν. Περὶ τὰ σώματα ἐπὶ τῶν πετρίνων κλινῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ τάφου ὑπῆρχον πολλὰ ἐζωγραφημένα ἀγγεῖα, ἀλλὰ δὲν εἶδον οὔτε ἀραβουργήματα, οὔτε ὅπλα ἐπὶ τῶν θόλων.

— Ὕψωσον τὰ καλύμματα, ὦ Χόλλυ, εἶπεν ἡ Ἀϊσᾶ.

(*) Τὰ ἐνδύματα, ἅτινα ἐφόρουν οἱ Ἀμαχάγγεροι ἐλαμβάνοντο ἅπαντα ἐκ τῶν τάφων, καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν κίτρινα. Ὅταν ὅμως ἐπλύνοντο ἀνελάμβανον τὸ λευκὸν χρῶμά των, καὶ καθίσταντο πάλλευκα.

Ἥπλωσα τὴν χεῖρα μου ἵνα τὸ πράξω, ἀλλὰ τὴν ἀπέσυρα καὶ πάλιν. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἱερόσυλος πρᾶξις, ἄλλως τε, ἵνα εἴπω τὴν ἀλήθειαν, εὑρισκόμην ἐν καταστάσει τρόμου ὡς ἐκ τοῦ ἐπισήμου τῆς θέσεως ἐν ᾗ εὑρισκόμεθα καὶ τῶν πραγμάτων ἅτινα ἔβλεπον ἐνώπιόν μου. Τότε *Ἐκείνη* γελάσασα ὀλίγον διὰ τοὺς φόβους μου ἀπέσυρε τὰ πρῶτα καλύμματα τῶν σωμάτων καὶ ἐφάνησαν κάτωθεν αὐτῶν ἄλλα λεπτότερα. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀφῆρεσεν *Ἐκείνη* καὶ ἰδοὺ μετὰ πολλὰς χιλιάδας ἐτῶν ὀφθαλμοὶ ζώντων ἠδυνήθησαν ν' ἀτενίσωσι τὸ πρόσωπον τοῦ ψυχροῦ νεκροῦ ὅστις ἔκειτο ὑπ' αὐτά. Ἦτο γυνὴ ἡλικίας τριάκοντα πέντε περίπου ἐτῶν· ὅταν ἀπέθανε ἦν ἴσως κάπως νεωτέρα, ἀλλὰ ἦτο ὡραιοτάτη. Φέρουσα πάλλευκον ἐσθῆτα μὲ τὴν μέλαιναν κόμην της λελυμένην καὶ ἠμκαλύπτουσαν τὸ σῶμά της, ἐκοιμᾶτο ἡ γυνὴ τὸν ὕστατον καὶ μακρὸν αὐτῆς ὕπνον. Εἷς δὲ τὸν βραχίονά της μὲ τὴν κεφαλὴν ἀναπαυομένην ἐπὶ τοῦ στήθους της ἐκράτει βρέφος. Ἦτο τοσοῦτον συγκινητικὴ ἡ θέα τῆς γυναικὸς ταύτης, ὥστε δὲν αἰσχύνομαι νὰ εἴπω ὅτι μὲ ἔκαμε νὰ κλαύσω.

Ἡ θέα αὕτη μὲ ὡδήγησεν ὀπίσω διὰ μέσου τοῦ ζόφου τῶν αἰώνων, εἰς εὐδαίμονα οἶκον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Κὼρ ἐν ᾧ ἡ ἤδη ψυχρὰ γυνὴ λάμπουσα ἐκ τοῦ κάλλους καὶ σφριγῶσα ἔζησε καὶ εἶτα ἀπέθανε παραλαμβάνουσα μεθ' ἑαυτῆς τὸ τελευταῖον τέκνον της εἰς τὸν τάφον. Ἐκεῖ πρὸ ἡμῶν εἴχομεν μητέρα καὶ τέκνον, ἀναμνήσεις λησμονηθείσης ἱστορίας, ἀλλὰ ἀναμνήσεις, αἵτινες ἐλάλουν πρὸς τὴν καρδίαν πολὺ εὐγλωττότερον πάσης ἀνθρωπίνης βιογραφίας. Μετὰ σεβασμοῦ ἐκάλυψα καὶ πάλιν τὸ σῶμα διὰ τῆς νεκρικῆς σινδόνης του καὶ στενάξας ἐπὶ τῇ σκέψει ὅτι τοσοῦτον ὡραῖα πλάσματα ὤφειλον νὰ γεννῶνται καὶ νὰ ζῶσι μόνον ἵνα ἀποθάνωσιν, ἐστράφην πρὸς τὸ ἕτερον σῶμα καὶ τὸ ἀπεκάλυψα μετὰ προσοχῆς. Ἦτο ἀνὴρ μεσῆλιξ μὲ τεφρὰν κόμην, καὶ φέρων λευκὰ ἐπίσης ἐνδύματα. Ἴσως ἦτο ὁ σύζυγος τῆς γυναικός, ὅστις ζήσας πολλὰ ἴσως ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν της, ἦλθε τέλος καὶ αὐτὸς νὰ κοιμηθῇ ἅπαξ διὰ παντὸς παρὰ τὸ πλευρόν της.

Ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ θαλάμου τούτου καὶ μετέβημεν εἰς ἄλλους, ἀλλὰ θὰ ἀπέβαινεν ἔργον μακρὸν ἡ ἀφήγησις πάντων ὅσων εἶδον. Ἐν ἑκάστῳ ὑπῆρχον σώματα, διότι προφανῶς τὰ πεντακόσια ἔτη ἅτινα παρῆλθον ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ σπηλαίου μέχρι τῆς ἐξολοθρεύσεως τῆς φυλῆς ἤρκεσαν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ στοαὶ του νεκρῶν. Ἅπαντες οἱ νεκροὶ οὗτοι, προφανῶς δὲν εἶχον ταραχθῆ ὑπ' οὐδενὸς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ταφῆς των. Ἠδυνάμην νὰ πληρώσω ὁλόκληρον βιβλίον διὰ τῆς περιγραφῆς ὅσων εἶδον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ ἦτο ἄλλο εἰ μὴ ἁπλὴ ἐπανάληψις τῶν ἤδη λεχθέντων μὲ μικρὰς διαφοράς. Ἀρκεῖ νὰ προσθέσω ὅτι τοσοῦτον τελεία ἦτο ἡ τέχνη δι' ἧς ἐβαλσαμώθησαν, ὥστε ἅπαντα τὰ σώματα διετηροῦντο ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει ἐν ᾗ θὰ ἦσαν κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν εἶχον ταφῆ. Οὐδεὶς ἦλθε νὰ ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν των·

ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ βράχου ἦσαν μακρὰν τῆς ἐπηρείας τοῦ ψύχους, τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας, τὰ δὲ ἀρωματικὰ φάρμακα δι' ὧν εἶχον κορεσθῆ τὰ καθίστων αἰώνια.

Ὑπῆρχον ἐν τούτοις καὶ τινες σπάνιαι ἐξαιρέσεις, διότι εἶδον καὶ σώματα, μεταξὺ αὐτῶν, ἅτινα καίτοι κατ' ἐπιφάνειαν ἐν καλῇ καταστάσει, ἅμα τὰ ἔθιγέ τις μετεβάλοντο διὰ μιᾶς εἰς κόνιν.

Τοῦτο συνέβαινεν, ὡς μοὶ εἶπεν ἡ Ἀϊσᾶ, ἐπειδὴ ἐλλείψει χρόνου πρὸς ἐντελῆ βαλσάμωσιν τὰ σώματα ταῦτα εἶχον βαπτισθῆ ἐντὸς τοῦ βαλσαμωτικοῦ ὑγροῦ, ὅπερ, ὡς ἔμαθον κατόπιν, διεσταλάζετο ἐκ τινος θαμνοειδοῦς φυτοῦ, ἀντὶ νὰ γίνωσιν ἐνέσεις δι' αὐτοῦ ἐντὸς τῆς σαρκός.

Περὶ τοῦ τελευταίου ἐν τούτοις τάφου, ὃν ἐπεσκέφθημεν, πρέπει νὰ εἴπω δυο λέξεις, διότι τὰ ἐν αὐτῷ σώματα ἐπεβάλλοντο περισσότερον εἰς τὴν συμπάθειαν τοῦ θεατοῦ ἢ τὰ τοῦ πρώτου. Τὰ σώματα ἦσαν δύο μόνον καὶ ἔκειντο ἐπὶ τῆς αὐτῆς κλίνης. Ἀπέσυρα τὴν νεκρικὴν σινδόνην καὶ εἶδον ἐνηγκαλισμένους μὲ τὰς καρδίας των ἐραπτομένας νεανίαν καὶ θαλερὰν κόρην. Ἡ κεφαλή της ἀνεπαύετο ἐπὶ τῆς ἀγκάλης του καὶ τὰ χείλη του ἔθιγον τὸ μέτωπόν της. Ἡνέῳξα τὸν λινὸν χιτῶνα τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους του ἀνεκάλυψα πληγὴν ἐγχειριδίου. Παρομοία πληγὴ ὑπῆρχε κάτωθεν τοῦ περικαλλοῦς κόλπου τῆς κόρης. Διὰ τῶν στομάτων τῶν πληγῶν τούτων εἶχε, φαίνεται, χυθῆ τὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς ἀμφοτέρων. Ἐπὶ τῆς πέτρας ἄνωθεν τῶν σωμάτων τούτων ὑπῆρχε βραχεῖα ἐπιγραφή, ἣν ἡ Ἀϊσᾶ μοῦ ἐξήγησεν· ἔλεγεν: «Συνεζεύχθησαν ἐν τῷ θανάτῳ». Ποία ἦτο ἡ ἱστορία τῶν δύω τούτων, οἵτινες ἦσαν ὡραῖοι κατὰ τὴν ζωήν των καὶ δὲν ἐχωρίσθησαν μετὰ θάνατον;

Ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἡ φαντασία μου διὰ τῶν ταχειῶν πτερύγων της εἰσέδυσεν εἰς τὰ βάθη τῶν παρελθόντων αἰώνων, καὶ ἐκ τοῦ σκότους των ἐξήγαγεν εἰκόνα τοσοῦτο φυσικὴν καὶ ζωηρὰν ἐν ταῖς λεπτομερείαις της, ὥστε ἐνόμισα ὅτι ἐθριάμβευσα κατὰ τοῦ παρελθόντος, καὶ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ πνεύματός μου εἶχον διαπεράσει τὸ μυστήριον τοῦ χρόνου.

Ἐνόμισα ὅτι ἔβλεπον τὴν ὡραίαν ταύτην ξανθὴν κόρην, λυσίκομον λάμπουσαν ἐκ λευκότητος ἐντὸς τῶν χιονολεύκων φορεμάτων της καὶ θαμβοῦσαν διὰ τῆς φωτοβολίας τοῦ ἀλαβαστρίνου κόλπου της τὰ ἐπ' αὐτοῦ ἐξ ἐστιλβωμένου χρυσοῦ κοσμήματα. Ἐνόμισα ὅτι ἔβλεπον τὸ μέγα σπήλαιον πλῆρες μαχητῶν πωγωνοφόρων φερόντων θώρακα, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐφ' ἧς στᾶσα ἡ Ἀϊσᾶ ἔκρινεν, ἐνόμισα ὅτι ἔβλεπον ἱερέα περιβεβλημένον τὰ ἱερατικὰ ἄμφια καὶ ἔχοντα περὶ αὐτὸν τὰ σύμβολα τοῦ ἀξιώματός του. Ἐκ δὲ τοῦ βάθους τοῦ σπηλαίου εἶδον ἄνδρα πορφύραν περιβεβλημένον καὶ ἔχοντα πρὸ, καὶ μετ' αὐτὸν αὐλητὰς καὶ αὐλητρίδας καὶ περικαλλεῖς παρθένους ἀδούσας γαμήλιον ᾆσμα.

Πάλλευκος ἵσταται ἡ κόρη πρὸ τοῦ βωμοῦ, ὡραιοτέρα τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὴν, ἀγνοτέρα τῶν κρίνων καὶ ψυχροτέρα τῆς δρόσου, ἥτις λάμπει ἐν τῇ καρδίᾳ των. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον ὁ φέρων τὴν πορφύραν ἀνὴρ ἐπλησίαζεν, ἡ κόρη ἐρρίγη. Αἴφνης ἐκ τοῦ μέσου τοῦ πλήθους καὶ τοῦ ὄχλου ὥρμησε νεανίας μελάγχρους καὶ ἔθηκε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς πρὸ πολλοῦ λησμονηθείσης φίλης του, καὶ ἠσπάσθη τὸ ὠχρὸν πρόσωπόν της, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνεπήδησαν τὰ ἐρυθήματα, ὡς τὰ φῶτα τοῦ ἐρυθροῦ λυκόφωτος ἐπὶ τοῦ σιγηλοῦ οὐρανοῦ. Μετὰ ταῦτα ἐγένετο θόρυβος καὶ ὀχλαγωγία, καὶ κραυγαὶ καὶ ἤστραψαν ξίφη καὶ ὁ νεανίας ἀνηρπάγη ἐκ τῆς ἀγκάλης της καὶ ἐπληγώθη ὑπὸ τῶν ἐνόπλων ἀνδρῶν, ἀλλ' ἡ κόρη ἔβαλε κραυγὴν καὶ ἀποσπάσασα τὸ ἐγχειρίδιον ἐκ τοῦ στήθους της τὸ ἐβύθισεν εἰς τὸν κόλπον της ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς καρδίας της καὶ ἔπεσε νεκρά!

Κατόπιν ἐφαντάσθην ὅτι ἤκουσα κραυγας καὶ θρήνους καὶ... καὶ... καὶ τέλος ἡ ὀπτασία ἀπῆλθεν ἐκ τῆς φαντασίας μου καὶ τὸ βιβλίον τοῦ παρελθόντος ἐκλείσθη καὶ πάλιν ἐνώπιόν μου.

Ἂς μᾶς συγχωρήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὴν παρεισαγωγὴν ρευβασμοῦ ἐντὸς ἀληθοῦς ἱστορίας. Ἀλλὰ μοὶ ἐπῆλθε τοσοῦτον ζωηρὰ καὶ εἶδον τὰ πάντα τοσοῦτον φυσικὰ ἐν μιᾷ στιγμῇ, ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ τὸ ἀποφύγω. Ἄλλως τε τίς δύναται νὰ εἴπῃ πόσον μέρος ἀληθείας, παρελθούσης, παρούσης ἢ μελλούσης, ἔγκειται ἐν τῇ φαντασίᾳ; Τί εἶνε φαντασία; Ἴσως εἶνε ἡ σκιὰ τῆς ἀληθείας, ἥτις δὲν ὑποπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἴσως εἶνε ἡ σκέψις τῆς ψυχῆς.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ πᾶσαι αὗται αἱ σκέψεις διῆλθον διὰ τοῦ πνεύματός μου, καὶ ἠδη ἡ *Ἐκείνη* μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

— Ἴδε τὴν εἱμαρμένην τῶν ἀνθρώπων! εἶπεν ἡ πεπλοφόρος Ἀϊσᾶ, ἐνῷ ἐκάλυπτε καὶ πάλιν τοὺς ἑρᾶστάς, διὰ φωνῆς ὀξείας καὶ τρεμούσης καὶ συμφωνούσης μὲ τὴν μελαγχολίαν τῶν σκέψεών μου. Ἅπαντες μέλλομεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ μνῆμα καὶ εἰς τὴν λήθην, ἥτις καλύπτει αὐτό! Ναὶ καὶ ἐγὼ αὐτή, ἥτις ἔζησα ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον! μετὰ πολλὰς χιλιάδας ἐτῶν.... πολλὰς καὶ πολλὰς χιλιάδας ἐτῶν, ἀφοῦ καὶ σὺ παρέλθῃς καὶ λησμονηθῇς ἐντὸς τῆς ἀχλύος τῆς λήθης, θὰ ἴδω τὴν ἡμέραν ἀνατελλουσαν, καθ' ἣν θ' ἀποθάνω καὶ θὰ γίνω ὡς εἶνε οὗτοι καὶ ὡς θὰ εἶσαι σὺ τότε. Καὶ τότε εἰς τί θὰ με ὠφελήσῃ, ὅτι ἔζησα ὀλίγον περισσότερον σοῦ ἁρπάσασα παρὰ τῆς φύσεως τὸ μυστήριον τῆς μακροβιότητος; Τί εἶνε δέκα χιλιάδες ἔτη καὶ μυριάκις δέκα χιλιάδες ἔτη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ χρόνου; Εἶνε μηδέν, εἶνε ὡς ὀλίγη ὁμίχλη ἀπέναντι τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου, εἶνε ὡς μία ὥρα ὕπνου ἢ ὡς ἡ πνοὴ τοῦ αἰωνίου πνεύματος. Ἰδοὺ ἡ εἱμαρμένη τοῦ ἀνθρώπου! Βεβαίως θὰ τὴν ὑποστῶμεν καὶ θὰ κοιμηθῶμεν. Βεβαίως θὰ ἀνανήψωμεν κατόπιν καὶ θὰ ζήσωμεν καὶ πάλιν, ἀλλὰ καὶ πάλιν θὰ κοιμηθῶμεν, καὶ οὕτω θὰ ἐξακολουθῶμεν νὰ ζῶμεν καὶ νὰ κοιμώμεθα κατὰ περιόδους, καιροὺς καὶ τόπους, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα, μέχρις οὗ ὁ κόσμος ἀποθάνει καὶ οἱ κόσμοι πέραν τοῦ κόσμου ἀποθάνουσιν ἐπίσης καὶ οὐδὲν πλέον μείνῃ ζῶν, ἐκτὸς τοῦ πνεύματος, ὅπερ εἶνε ζωή. Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς τοὺς δύο καὶ διὰ τοὺς νεκροὺς τούτους ἔσεται τὸ τέλος τοῦ τέλους *Ζωή*, ἢ ἔσεται θάνατος; Μέχρι τοῦδε θάνατος εἶνε ἡ νὺξ τῆς ζωῆς, ἀλλὰ μετὰ τὴν νύκτα ἡ ἐπιοῦσα γεννᾶται καὶ αὕτη πάλιν γεννᾷ τὴν νύκτα. Ἀλλ' ὅταν ἡμέρα καὶ νύξ, θάνατος καὶ ζωὴ ἀποθάνωσι καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθησαν, ὁποία θὰ εἶνε ἡ τύχη μας, ὦ Χόλλυ; Τίς δύναται νὰ ἴδῃ τόσον μακράν! Οὔτε ἐγὼ αὐτή!

Μεθ' ὃ ἀλλάξασα αἴφνης ὕφος καὶ τόνον φωνῆς προσέθηκεν:

— Εἴδες ἀρκοῦντα, ξένε μου, ἐκ τῶν θαυμάτων τῶν τάφων τούτων ἢ θέλεις νὰ σοὶ δείξω καὶ ἄλλα; Ἂν θέλῃς θὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς τὸν τάφον τοῦ Τίζνου τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ ἀνδριοτέρου βασιλέως τοῦ Κὼρ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ὁποίου συνετελέσθησαν τὰ σπήλαια τοῦτα. Οὗτος κεῖται ἐν μεγαλοπρεπείᾳ, ἥτις φαίνεται χλευάζουσα τὴν μηδαμινότητα καὶ διατάττουσα τὰς σκιὰς τοῦ παρελθόντος νὰ προσφέρωσι τὰ σέβη των εἰς τὴν ἀνάγλυφον ματαιότητα τοῦ τάφου του.

— Εἶδον ἀρκοῦντα, ὦ βασίλισσα, ἀπήντησα. Ἡ καρδία μου κατεπιέσθη ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ παρόντος θανάτου.

Οἱ θνητοὶ εἶνε ἀσθενεῖς καὶ κάμπτονται εὐκόλως εἰς τὴν θέαν τοῦ θανάτου. Ἔκβαλέ με ἐντεῦθεν, ὦ Ἀϊσᾶ...

(Ἕπεται συνέχεια)

ΨΗΦΙΔΩΤΟΝ

Ἐφ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς ἀκμάζει, ἡ ποίησις παρακμάζει.

Macaulay

Τὸ ψεύδεσθαι εἶνε ἐξευτελιστικόν. Πάντες ἐπιθυμοῦμεν νὰ λέγωμεν ὅτι οὐδέποτε ἐψεύσθημεν. Πλὴν τοῦτο λέγοντες δὲν ψευδόμεθα;

Ὁ προξενεύων γάμον θυσιάζει συνήθως ἕνα ἐκ τῶν γνωρίμων του εἰς ἕνα ἐκ τῶν φίλων του.

Φιλάργυρος καλεῖται ὁ βλὰξ ἐκεῖνος, ὅστις ἀποθνήσκει τῆς πείνης ἵνα οἰκονομήσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Οὐδὲν τελειώνει ὅσον ἠλπίζέ τις καλῶς, οὐδ' ὅσον ἐφοβεῖτο κακῶς.

Ποῦ βλέπουσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν εὐτυχίαν, ἧς ἡμεῖς στερούμεθα;

Βασίλισσα τῆς Ρουμανίας.

Τὸ μυστήριον τοῦ πνευματικοῦ βίου, — τοῦ μόνου πράγματι εὐτυχοῦς, — συνοψίζεται ἐν τοῖς ἑξῆς. Ἀντικαθιστᾶν πανταχοῦ τὴν πραγματικότητα διὰ τῆς φαντασίας.

Paul Bourget.

Εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ γίνῃ εὐτυχὴς ὁ μὴ γνωρίσας τὴν δυστυχίαν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Τὴν προσεχῆ Τρίτην ἢ Τετάρτην ἀφικνοῦνται εἰς Ἀθήνας ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν βασιλοπαίδων Μαρίας καὶ Χριστοφόρου. — Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐγένετο ἡ κήρυξις τῆς ἐνάρξεως τῆς Βουλῆς διὰ τὴν Β' σύνοδον τῆς ΙΒ' αὐτῆς περιόδου. Τὴν ἕδραν τοῦ προέδρου κατεῖχεν ὁ πρεσβύτατος τῶν βουλευτῶν γέρων Καλλιφρονᾶς. Αἱ τακτικαὶ ἐργασίαι ἄρχονται ἴσως τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα.—Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἐπανέλαβε τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ ἐργασίαν, διορισθεὶς «διοικητὴς τοῦ λόχου τῆς κινητῆς ἀμύνης καὶ προσωρινὸς διευθυντὴς τῆς σχολῆς τῶν τορπιλλητῶν.—Ἡ Θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ἐξέφερε τὴν εὐχὴν ὅπως διορισθῶσι τοὐλάχιστον δύο πρὸς τὸ παρὸν καθηγηταὶ ἐξ ὧν ὁ εἷς διὰ τὸ μάθημα τῆς ὁμιλητικῆς πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν ἑδρῶν της.—Ἡ δὲ Νομικὴ σχολὴ ἐγνωμοδότησεν ὅπως ὁρισθῶσιν εἰς τρεῖς αἱ ἕδραι τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, καταργηθῇ τὸ μάθημα τοῦ Γαλλικοῦ δικαίου καὶ κανονισθῶσι τὰ τοῦ μαθήματος τῶν Εἰσηγήσεων καὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου.—Συνεστήθη ἐν Ἀθήναις σωματεῖον ποδηλατιστῶν ἱδρύον ἰδίαν σχολὴν πρὸς διδασκαλίαν τῆς τέχνης τοῦ ποδηλατεῖν καὶ περιοδικὸν πρὸς διάδοσιν αὐτῆς. Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἐξελέγη ὁ κ. Ι. Καστρωμένος, διευθυντὴς τῆς σχολῆς ὁ κ. Σ. Ταγωνίδης τοῦ περιοδικοῦ δὲ ὁ φίλος συνεργάτης κ. Ἀριστ. Ν. Κυριακός.

Οἱ *Σύλλογοι* τοῦ Βουκουρεστίου, ἡ γνωστὴ πρόμαχος τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐθνικῶν συμφερόντων αὐξήσασα καὶ τελειοποιήσασα ἐπ' ἐσχάτως τὸ φύλλον της, ἀνεδημοσίευσε μετ' εὐμενῶν ἐκφράσεων τὸ ἄρθρον ἡμῶν *Ὁμόσπονδοι καὶ ἄσπονδοι* ὡς ἐκδηλοῦν τὰς γνησιωτέρας ἐν Ἑλλάδι σκέψεις περὶ τῶν Ἑλληνορουμανικῶν σχέσεων. Ἐν τῷ καλλιτεχνικωτάτῳ δὲ καὶ εἰκονογραφημένῳ φύλλῳ, δι' οὗ ἐνεκαινίασε τὴν νέαν αὐτῆς περίοδον, μεταφράσασα καὶ αὖθις ἀνεδημοσίευσε ρουμανιστὶ ἐν τῇ ἐπιζήλῳ θέσει τοῦ κυρίου αὐτῆς ἄρθρου τὰς σκέψεις ἡμῶν χάριν τῶν Ρουμάνων. Εὐχαριστοῦμεν τῇ συναδέλφῳ διὰ τὴν τιμήν, ἣς ἠξίωσεν ἡμᾶς.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐξελέγη ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως Νεόφυτος, ἱεράρχης ἄξιος τοῦ τίτλου τοῦ Ἐθνάρχου. Ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλεξίμων ἡ Πύλη εἶχε διαγράψει τοὺς Μητροπολίτας Ἡρακλείας, Δέρκων καὶ τρεῖς ἄλλους. — Ὁ πρώην Κ)πόλεως Ἰωακεὶμ δὲν συμπεριελαμβάνετο μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως. — Ὁ διοικητὴς τῆς Σκόδρας ἤρχισε νὰ ἀφοπλίζῃ τοὺς Ἀλβανούς.—Ἐν Βραζιλίᾳ διελύθη τὸ Κογκρέσσον καὶ ἐκηρύχθη ὁ στρατιωτικὸς νόμος. Νέον Κογκρέσσον ἐκλεγόμενον θὰ ἀναθεωρήσῃ τὸ Σύνταγμα ἐπὶ τῇ βάσει ὁμοσπονδιακῆς δημοκρατίας. —Ὁ Τσάρος ἐώρτασε τοὺς ἀργυροῦς γάμους του πανηγυρικῶς ἐν Λιβαδείᾳ, τῇ 29 λήξαντος. — Πολλὰ ναυάγια ἑλληνικῶν καὶ ἄλλων πλοίων ἐγένοντο κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐν ταῖς τουρκικαῖς θαλάσσαις. — Πιθανὴ θεωρεῖται ἐν Ρωσίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ σίτου. —Ἐπεκυρώθη ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδωνος.—Σφοδρὰ λαῖλαψ ἐξερράγη ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἱσπανίας καὶ τῆς Βελγικῆς. Πολυάριθμα ναυάγια συνέβησαν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν καὶ τῶν θαλασσῶν τῶν ἀνωτέρω χωρῶν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Οἱ αὐστριακοὶ ἐρευνηταὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κκ. Ἑβερδεὶ καὶ Βίλχελμ διελεύκαναν καὶ ἠκρίβωσαν πλείστας ὅσας τοποθεσίας τῆς λεγομένης τραχείας Κιλικίας, ἀνεκάλυψαν οὐκ ὀλίγα μεγάλα ἐρείπια, ἀνεῦρον πολυαρίθμους ἐπιγραφάς, τὰ μέγιστα συμβαλλομένας εἰς τὴν διευκρίνησιν γλωσσικῶν καὶ ἐθνολογικῶν ζητημάτων, ἐπὶ τέλους δὲ ηὐμοίρησαν νὰ ἀναπαλύψωσιν ἀπόσπασμα βασιλικοῦ γράμματος ἐκ Σόλων καὶ ἕτερα τεμάχια χρονολογούμενα ἀπὸ τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἔχοντα δὲ οὐ μικρὰν ἱστορικὴν σημαντικότητα. Πρὸς τούτοις εὗρον περίεργα λείψανα μνημείων καὶ ψηφιδωτῶν, ἐξ ὧν εἰκάζεται ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις αἱ τέχναι ἐθεραπεύοντο καὶ ἤκμαζον παρὰ τοῖς Κίλιξιν· ταῦτα δὲ πάντα ὀφείλονται εἰς τὸ κράτος τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὅττις ὑπῆρξεν ὁ κύριος μοχλὸς τῆς ἐπιδόσεως καὶ ἀκμῆς τῶν μικρασιατικῶν καὶ τῶν ἄλλων ὁμόρων ἀσιατικῶν χωρῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν Διαδόχων καὶ Ἐπιγόνων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γενομένης ψηφοφορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβριγίας ἐπὶ προτάσεως περὶ περιορισμοῦ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, πλέον τῶν 2)3 κατεψήφισαν τὴν πρότασιν, τοῦθ' ὅπερ θεωρεῖται ὡς θρίαμβος διὰ τὴν διάδοσιν τῆς κλασικῆς παιδεύσεως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὴν 9 προσεχοῦς Μαΐου ἀνοίγει τὰς πύλας της ἐν Βιέννῃ ἡ καλλιτεχνικὴ καὶ θεατρικὴ ἔκθεσις. Ἡ ἔναρξις γενήσεται διὰ παραστάσεων αἵτινες δοθήσονται ὑπὸ Γερμανῶν ἠθοποιῶν καὶ ἀοιδῶν· θὰ δοθῶσι τοιαῦται κατὰ τὸ θέρος ὑπὸ ἄγγλων, γάλλων, ἰταλῶν, ἱσπανῶν, οὔγγρων, πολωνῶν, ὁλλανδῶν καὶ ἄλλων καλλιτεχνῶν. Εἰς τὰς ξένας χώρας αἵτινες θὰ λάβωσιν ἐπισήμως μέρος εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς ἐκθέσεως, προσετέθη ἐσχάτως καὶ ἡ Ρωσία ἡ ὁποία θ' ἀποστείλῃ εἰς Βιέννην πολλὰ ἐνδιαφέροντα θεατρικὰ ἐκθέματα καὶ ὀρχήστραν βοημῶν.—Ἐπέμφθη εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Σικάγκου ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου ζωγραφισθεῖσα τὸ 1540 παρὰ τοῦ ζωγράφου Μορώ. Τὴν εἰκόνα αὐτὴν ἠγόρασεν ἀντὶ 2000 λιρῶν στερλινῶν ἐσχάτως ὁ κ. Γκάντερ.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ συνέστη φιλανθρωπικὴ ἑταιρεία ἧς σκοπὸς εἶνε νὰ δίδῃ μουσικὰς συναυλίας χάριν τῶν νευροπαθῶν ἐκείνων ἀσθενῶν, εἰς τοὺς ὁποίους οἱ ἰατροὶ διατάσσουσι ν' ἀκροῶνται μουσικῶν συναυλιῶν πρὸς κατευνασμὸν τῆς ταραχῆς αὐτῶν. Θέλει ἐνοικιασθῆ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μεγάλη αἴθουσα, οἱ δὲ μουσικοὶ οἱ μέλλοντες ν' ἀποτελέσωσι τὸν θίασον θέλουσιν ἐκλεχθῆ μεταξὺ τῶν καλλιτέρων. Τέσσαρες χιλιάδες Ἀγγλικῶν λιρῶν συνελέγησαν μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τοῦ πρωτοτύπου τούτου φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ.

*

Οἱ μέχρι τοῦδε πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως οἱ φέροντες τὸ ὄνομα Νεόφυτοι εἰσιν οἱ ἑξῆς: Νεόφυτος Α' ἐκλεγεὶς τῷ 1153 καὶ πατριαρχεύσας μῆνας πέντε. Νεόφυτος ὁ Δ' ὁ ἀπὸ Ἀθηνῶν ἐκλεγεὶς τῷ 1602 ἐπατριάρχευσεν ἐπὶ ἓν ἔτος· ἐξελέγη δὲ τὸ δεύτερον τῷ 1607 καὶ ἐξεβλήθη τοῦ Θρόνου μετὰ πενταετῆ πατριαρχείαν καταδικασθεὶς ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας εἰς ἐξορίαν ἐν Ρόδῳ κατόπιν δίκης ἣν ἐκίνησαν κατ' αὐτοῦ κλῆρος καὶ λαὸς ἐπὶ σπατάλῃ τοῦ κοινοῦ χρήματος ὅπερ ἐξώδευε πλουτίζων τοὺς ἀνεψιούς του. Νεόφυτος Γ', ἐκλεγεὶς τῷ 1636 παρεχώρησε μετὰ ἓν ἔτος οἰκείᾳ βουλήσει τὸν Θρόνον εἰς τὸν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπανελθόντα Κύριλλον Α' τὸν Λούκαριν, πατριαρχεύσαντα οὕτω τὸ ἕκτον. Νεόφυτος Δ' ἐκλεγεὶς κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1688 ἐπατριάρχευσε μῆνας πέντε. Νεόφυτος Ε', ἐξελέγη κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1707 ὑπὸ συνελεύσεως ἀρχιερέων καὶ λαϊκῶν γενομένης ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐξ ἀπορρήτων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ἀλλ' ἡ ἐκλογή του ἠκυρώθη κατόπιν ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως. Νεόφυτος ὁ ΣΤ', ἀναφερόμενος ὡς ἀμαθής, ἐπατριάρχευσεν οὐχ ἧττον ἢ ἓς 1734-1740 καὶ 1743-1,744 ὅτε παυθεὶς ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον. Τέλος Νεόφυτος ὁ Ζ' ἐκλεγεὶς τῷ 1789 ἐπατριάρχευσε μέχρι τοῦ 1794, ὅτε παυθεὶς ἐξωρίσθη διαδοχικῶς εἰς Ρόδον, Πάτμον καὶ Ἅγιον Ὄρος· κληθεὶς δὲ τὸ δεύτερον εἰς τὴν πατριαρχείαν τῷ 1798 διῴκησε τὴν Ἐκκλησίαν μέχρι τοῦ 1801, ὅτε παυθεὶς πάλιν ἐξωρίσθη εἰς Ἅγιον Ὄρος. Νεόφυτος ὁ Ζ' συνέστησε τῷ 1779 τὴν μητρόπολιν Κερκύρας «κατὰ τὸν εἰωθότα ἔλεον τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας» ὡς λέγει τὸ συνοδικὸν ἔγγραφον, μαρτυροῦν, ὅτι ἀπὸ 418 ἐτῶν ἡ Κέρκυρα ἐστερεῖτο ὀρθοδόξου μητροπολίτου.

*

Εἰς σύγγραμμά τι τῆς μαγειρικῆς δημοσιευθὲν ἐν Βερολίνῳ τῷ 1507, ἐν τῶν μάλλον ἐπιζητήτων φαγητῶν ἦτο ἡ σοῦπα ἀπὸ ρόδα. Κατεσκευάζετο ἀπὸ τὰ μεγάλα φύλλα τῶν ρόδων, μὲ γάλα καὶ ὠά, βανίλιαν καὶ ζάκχαριν. Ἕτερον δὲ πολύτιμον φαγητὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο τὸ στῆθος τῆς ὄρνιθος ἁτμιζόμενον μὲ ζάκχαριν καὶ ροδόνερον.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Περιέργω. Ἔχετε περιέργειαν νὰ μάθητε τί ἦτο; ἢ νὰ σᾶς εἴπωμεν τί δὲν ἦτο; Δὲν ἦτο λοιπὸν ἐκ τῶν συνήθων θωπευτῶν τῆς φιλαρεσκείας, τῶν ἀρκουμένων εἰς ὅ,τι δίδεται εἰς ὅλους, ἀλλὰ ζητούντων κἄτι... ὀλιγώτερον ἔστω, ἰδικότερον ὅμως, ἀποκλειστικῶς ἰδικόν του. Αὐτὰ ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς ὑποθέτομεν.—Βαρλαάμ. Ἐγράψατε ἐν συνεργασίᾳ; — Π. Ι. Ν. καὶ Ε. Εὔστ. Κερασούντα. Ἐλήφθησαν Εὐχαριστοῦμεν.—Μ. Π. Εὐτράπελός τις συγγραφεὺς εἶπεν, ὅτι ἐὰν ὁ Θεὸς ἐκήρυττεν εἰς πάσας τοῦ κόσμου τὰς ἐσχατιάς, ὅτι τῇ 1η Ἰανουαρίου, τὴν μεσημβρίαν ἀκριβῶς, θὰ σημάνῃ τοὺς κώδωνας καὶ θὰ ἀφήσῃ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Παράδεισον, ὅσοι ἤθελον φθάσῃ ἐγκαίρως, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὴν πρώτην μετὰ μεσημβρίαν ὥραν ἀκριβῶς θὰ κλείσῃ τὰς θύρας διὰ παντός, ἄπειρος ἀριθμὸς γυναικῶν θὰ ἔφθανον πολὺ ἀργά, καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς ἑσπέρας δὲν θὰ εἶχον ἀκόμη ἐντελῶς ἑτοιμασθῆ.—Π Ε Ἀδριανούπολιν. Ἀντίτιμον φύλλων ἐλήφθη· παρεδόθησαν δὲ ταῦτα κομιστῇ.—Συνδρομητῇ Ταϊγάνιον. Ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ εἶπεν, ὅτι «ὁ κόλαξ γεννᾶται ἐκ τῆς κοιλίας ἑρπετοῦ». Φροντίσατε τώρα σεῖς νὰ ἐξακριβώσητε τὴν καταγωγήν των. — Δεσπ. Ρ. Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ γνώμη αὕτη τοῦ τελευταίου μεταφυσικοῦ κ. Φρειδερίκου Nietsche: Ἡ γῆ εἶνε νῆσος κατοικουμένη ὑπὸ ἀνθρωποφάγων. Ἐὰν διάγῃς τὸν βίον σου ἐν ἀπομονώσει, θ' ἀναγκασθῆς νὰ φάγῃς τὸν ἑαυτόν σου· ἐὰν ἀναμιχθῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους; θὰ σὲ φάγουν ἐκεῖνοι. Ἐκλέξον. Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν περὶ ἔρωτος λέγει ὅτι ἡ «αἰωνιότης αὐτοῦ εἶνε γελοῖον ὄνειρον· — Τὴν πρώτην ἰδέαν ἐπιδοκιμάζετε ἢ ὄχι, ἀγνῶ, ἀλλὰ τὴν δευτέραν;—Κ Π. Ε Μόσχαν.—Σ. Δ· Κάσον Μιχ. Β Ρώμην. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν. — Β Θ. Γιούργεβον. Ἐλήφθησαν. Γράφομεν.— Μάρτυρι. Ἀκατάλληλον.—Κ. Σ Τὸν μεγαλείτερον ἀριθμὸν παρασήμων ἁπάντων τῶν κρατῶν ἔχει ἡ Ἀγγλία ἤτοι 14 εἴδη. Ἡ Ἰταλία ἔχει 6. Τὸ ἀρχαιότατον τῶν παρασήμων εἶνε τὸ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα ἱδρυθὲν ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 787 —Ἀντ Βρ. Μόναχον ἐτάλησαν.—Κυπρ. Σύλλογον Λευκωσίαν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν. — Κ. Κ. Ἰδοὺ τί ἀνεγινώσκετο ἄνωθεν μιᾶς ἐπιγραφῆς.

Τὴν Ἰλιάδα ἔγραψεν ὁ Ὅμηρος ὁ θεῖος
Τὴν κάτωθι δ' ἐπιγραφὴν ὁ Γλυπιπῆς ὁ Χῖος.

Ἡ σύνθεσις τῶν ὀνομάτων πῶς σᾶς φαίνεται;—Φ. Ι. Ρόδον. Καλῶς.—Φίλῳ Στ. Χ Κάιρον Ἐὰν δὲν προφθάσωμεν νὰ γράψωμεν, ἀναμένομεν. — Ἐ κ. Ἔχετε τοιαύτην ἀπόφασιν λοιπόν; ὡς φίλοι εἰλικρινεῖς σᾶς συμβουλεύομεν νὰ μεταβῆτε ὅσον οὔπω εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικήν, ὅπου αἱ γυναῖκες φυλῶν τινων διέρχονται τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἡμέρας εἰς τὸ νὰ ψιμμυθιῶσι τοὺς συζύγους των.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Ὁ Φασουλῆς Φιλόσοφος ὑπὸ Γεωργίου Σουρῆ.

Ἔκθεσις εἰσηγητικὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ δήμου Ἀθηναίων τῆς χρήσεως 1892, ὑποβληθεῖσα μετὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ὑπὸ τοῦ δημάρχου Ἀθηναίων κ. Μιχαὴλ Μελᾶ.

Αἱ νεκραὶ ζῶσαι, ἔργον τοῦ Καρόλου Μερουβέλ, δραματικώτατον μυθιστόρημα, ἄρχεται ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς πωλούμενον κατὰ φυλλάδια ἀνὰ τὰς ὁδούς. Θὰ εὐχαριστήσωσι τὸ κοινὸν ὅσον ὀλίγα μέχρι τοῦδε μυθιστορήματα. Ἕκαστον φυλλάδιον ἐξ 8 διστήλων σελίδων μετὰ μιᾶς μεγάλης εἰκόνος συγκείμενον θὰ πωλῆται ἀντὶ λεπτῶν δέκα.